

LAIHIAN KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS 2022-2025 JA
HYVINVOINTISUUNNITELMA 2026-2029

LAIHIA 450 1576-2026
MEIRÄN YHTEINEN LAIHIA

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman 2022-25 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

- 5 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA III KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN TOIMIELIMISSÄ

- 7 Suunnitelman laatijat

LIITTEET

TIIVISTELMÄ

Laihian kunta on perinteikäs maaseutukunta, joka mittareillakin arvioiden näyttäytyy ainutlaatuisena kuntana Pohjanmaan maakunnassa. Laihia erottuu muusta maakunnasta erityisesti kielellisen asemansa, vahvan kulttuurisen nuukuus-brändinsä sekä historiallisen maantieteensä ansiosta. Kunta on maakunnan ainoa täysin suomenkielinen kunta, jonka väkiluvusta vieraskielisten osuus on hyvin alhainen. Laihia on perinteisesti ollut myös muuta Pohjanmaata lapsirikkaampi ja nuorekas kunta, mutta kärsii monien muiden verokkikuntiansa tavoin, nuorimpien ikäluokkien laskusta. Kunnan asukkaista noin 25 % on yli 65-vuotiaita ja samaan aikaan kuntaan syntyy noin 50 uutta kuntalaista vuosittain. Muuhun Pohjanmaahan verrattuna kunnan väkiluku ei kasva maahanmuuton ansiosta.

Ainutlaatuisen Laihiasta tekee myös sen vahva imago nuukuuren pitäjänä. Kunnan slogan "tehrään nuukasti mutta komiasti" kuvaa toiminnan menttaliiteettiamme osuvasti. Nuukuus ja säästäväisyys kulkee vahvana kansanperintönä ja laihialaisvitsit ovat osa kansanperinnettä. Tämä on huomioitu myös kunnassa, jossa järjestettiin jopa laihialaisvitsien epäviralliset MM-kilpailut viime vuonna.

Nuukuus ei näy kunnan palvelutasossa, sillä kunta on panostanut muun muassa kyläkouluverkostoonsa. Laihialla on asukaslukuunsa nähden säilynyt poikkeuksellisen tiheä ja perinteikäs kyläkouluverkosto. Kunnassa on myös kattavat ja laadukkaat varhaiskasvatuksen, vapaa-ajan, kirjaston ja nuorison palvelut. Kulttuuripalveluiden kokonaistarjonta on rajallisempaa kuin Pohjanmaan suurissa kaupungeissa tai kaksikielisissä kulttuurikunnissa. Laihia pyrkii olemaan myös yhteisöllinen kunta, joka näkyy tiiviinä yhteistyönä kolmannan sektorin, seurakunnan ja yrittäjien kanssa.

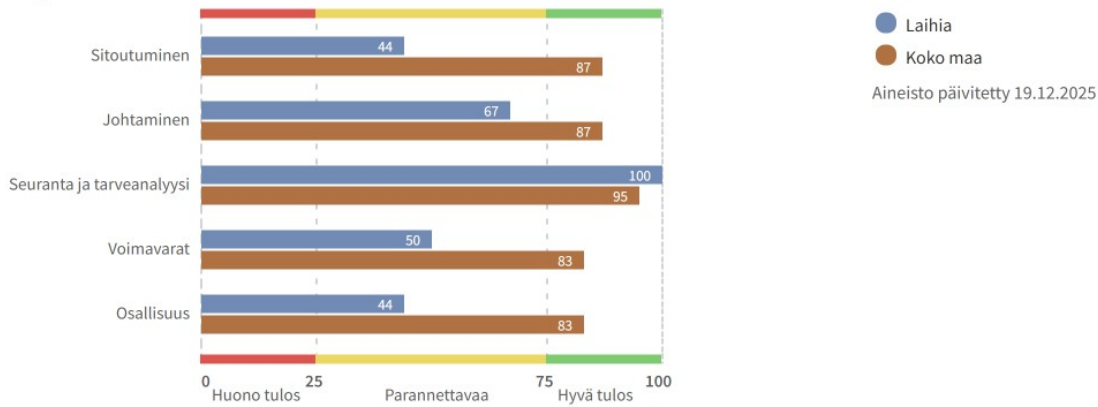
Hyvinvoinnin mittareilla mitattuna laihialaiset voivat monelta osin hyvin. Lapsilla ja nuorilla on turvallinen kouluympäristö, jossa koulukuisaamista esiintyy vähän. Päihteidenkäyttö on alhaista, samoin rikollinen käyttäytyminen. Laihian työttömyysaste vuoden 2025 lopussa oli maan alhaisimpia, 7,4 % ja vanhuskyselyn perusteella, ikäihmiset kokevat kunnan turvalliseksi ja lähipalvelut toimiviksi. Yhteisöllisyyttä pyritään rakentamaan kunnan kaikilla palvelualoilla.

Haasteitakin toki on. Nuorten syrjäytyminen ja muun muassa mielenterveyden haasteet, kuten ahdistuneisuus ovat kasvussa. Nuorten liikunta-aktiivisuus on polarisoitunutta, vaikka kunta tarjoaa varsin kattavat liikunnanpuitteet ja seuratoiminta on vireää. Myös perheille suunnattuja tukimuotoja on vaikea saada kohdentumaan oikein, mikä kasvattaa lastensuojeluilmoitusten määrää ja ikäihmisten kokema yksinäisyys on taajaan asutun kunnan yksi haasteista. Hyvinvointialueet ovat kamppailleet osaltaan niukkenevien resurssien kanssa ja tämä ei ole ollut näkymättä myös paikallistason palvelujen heikkenemisenä. Yksilön edun ja kunnan etujen valvontaa tuleekin jatkaa.

Valtuustokausi 2022-2025 oli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta historiallinen. Vuonna 2023 voimaan astunut sote-uudistus siirsi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelut hyvinvointialueen tuottamaksi. Kunnan vastuulle jäi uudistuksen jälkeen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, HYTE työ, joka kattaa asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tukemisen sekä syrjäytymisen ehkäisyn. Se on laaja-alaista yhteistyötä kaikilla kunnan palvelualoilla sekä päätöksenteossa. Uudistuksen rahoitukseen liittyi HYTE-kertoimen käyttöönotto, joko toimii rahallisena kannusteena kunnille toteuttaa HYTE työtä tarvittavassa laajuudessa ja vaikuttavasti. Laihialla HYTE-kerroin on kehittynyt myönteisesti, tuottaen kunnalle valtion lisäosan rahoitusta vuonna 2025 arvioilta noin 131 000 euroa.

Vuoden 2025 TEAviisarin tuloksissa Laihian kuntajohdon terveydenedistämisen aktiivisuuden yhteispistemäärä oli 61 (kuva 1.). Kunnan viime vuosien sisäinen kehitys on ollut positiivista, mutta verraten Pohjanmaan hyvinvointialueeseen (85) ja koko Suomeen (87), Laihian kuntajohdon tulokset ovat selvästi alhaisemmat. Erityisesti kuntajohdon sitoutumista ja voimavaroja kuvaavissa indikaattoreissa on edelleen kehitettävää. Lisätietoja TEAviisarin tutkimustuloksista on luettavissa osoitteessa: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?view=KES&y=2025&r=KUNTA399&r=KOKOMAA&chartType=pointer&cmp=r>

Kuntajohto : 2025

Kuva 1. TEAvisarituloset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä Laihian kuntajohdossa vuonna 2025.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ kunnassa on prosessi, jolla pyritään jatkuvaan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen. Kunnan toiminnan vaikutuksia tuleekin tarkastella kuntalaisten hyvinvointia silmällä pitäen. Seuraavan valtuustokauden tavoitteena onkin edelleen kehittää HYTE työn prosesseja niin, että suunnittelu, toteutus ja arviointi luovat systemaattisemman kokonaisuuden, yhdessä kunnan strategian ja kaikkien palvelualueiden kesken.

JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on kunnan lakisääteinen perustehtävä, joka kattaa asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tukemisen sekä syrjäytymisen ehkäisyn. Toiminnalla pyritään ehkäisemään ongelmia ja sairauksia sekä ylläpitämään ja edistämään hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä. HYTE työ on laaja-alaista yhteistyötä kaikilla kunnan palvelualoilla sekä päätöksenteossa.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on työväline kunnan hyvinvointipolitiikan suunnitteluun, seurantaan, arviointiin ja raportointiin. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) tukee kuntia tarjoamalla kansallisia tietopalveluja toiminnan tueksi (Sotkanet, TEAviisari, kouluterveyskysely, johdon strateginen tilannekuva).

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeen vastuu HYTE työn edistämisestä jaettiin kunnan ja hyvinvointialueen kesken. THL määrittelee kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön seuraavasti:

- Työtä tehdään toistensa kanssa ja tukien toisiaan asiantuntemuksellaan.
- Työtä tehdään alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Hyvinvointialue järjestää vuosittaiset alueelliset neuvottelut tavoitteista, toteutuksesta ja seurannasta.

Yhteistyön rakentuminen Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa on ollut monivaiheista ja kompleksista uudistuksen jälkeisinä vuosina. Hyvinvointialueen organisaatorakenne on ollut jatkuvissa muutoksissa, mikä on osaltaan vaikeuttanut todellisten yhteistyötahojen ja henkilöiden tavoitettavuutta. Lisäksi meneillään on ollut suuri määrä hyvinvointialueen käynnistämiä hankkeita, joiden liittyminen kunnan toimintaan on ollut ajoittain sekavaa ja haastavaa. Vuosittaiset kuntakierrostapaamiset hyvinvointialueen kanssa ovat toteutuneet kuitenkin lakisääteisesti ja niiden sisältöön on tullut selkeämpi struktuuri alkuvaiheen jälkeen.

Kunta ja hyvinvointialue ovat juridisesti tasavertaisia toimijoita ja niille on määritelty lainsäädännössä omat tehtävänsä. Yhteisille asukkaille toteuttavien palveluiden onnistunut toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä. Kuntalaisten näkökulmasta palvelujen ja yhteistyön tulisi olla saumatonta riippumatta sen tuottajasta. Yhteistyötarpeita (yhdyspintoja) on mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspinnoilla, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, vammaisten palveluissa, ikäihmisten palveluissa, työllisyyden edistämisessä, kotoutumisessa sekä turvallisuuden ja varautumisen tehtäväkokonaisuuksissa. Kunnan ja hyvinvointialueen lisäksi, kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisessä. Kunta onkin kuluneella kaudella tiivistänyt kolmannen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä merkittävästi.

Laihian kunnan organisaatiokaaviossa hyvinvointipalvelujen asiantuntijalautakuntana toimii hyvinvointilautakunta. Hyvinvointipalveluiden vastuulla on kehittää, suunnitella ja järjestää vapaa-ajan toimintamahdollisuuksia sekä luoda yleiset edellytykset kuntalaisten liikunta-, nuoriso-, kirjasto- ja kulttuuritoiminnalle. Hyvinvointipalvelujen sektorijohtajana toimii sivistysjohtaja. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeen Laihian kunnanvaltuusto muutti terveys- ja hyvinvointijohtajan virkanimikkeen hyvinvointipäälliköksi (10.10.22, §193). Hyvinvointipäällikkö toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana, vastaten lakisääteisestä HYTE työstä kunnassa. Nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen esihenkilönä toimii vapaa-aikapäällikkö ja kirjastopalvelujen esihenkilönä toimii sivistysjohtaja. Yhteensä hyvinvointipalveluissa työskentelee 16 työntekijää.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

Sote-uudistuksen yhteyteen kehitetty HYTE-kerroin mitattaa kunnan suorittamaa HYTE työtä sekä muutoksia väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Valtuustokaudella 2022-25 HYTE-kerroin on kehittynyt positiiviseen suuntaan ollen vuonna 2023 14,7 euroa per asukas ja vuonna 2025 17,1 euroa per asukas. Väestön hyvinvoinnin ja terveydentilaa kuvaavien indikaattorien perusteella väestön terveydentilassa on seuranta-aikana tapahtunut seuraava kehitys:

- + 8. ja 9. luokkalaisten oppilaiden kokemus terveydentilastaan on parantunut
- + toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25-64-vuotiaiden määrä on vähentynyt
- + kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät yli 65-vuotiaiden hoitajakasot ovat vähentyneet
- + työkyvyttömyyseläkettä saavien 25 - 64-vuotiaiden määrä on laskenut hieman
- +/- koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden määrä on pysynyt samana

Muu indikaattoritietoihin perustuva tieto käy ilmi väestöryhmittäin kootuista osioista.

Valtuustokaudella 2022-25 on lähdetty rakentamaan uutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta kuntaan. Ymmärrys siitä, miten kunta omalla toiminnallaan voi edistää kuntalaisten paremman elämän rakentumista on enemmän kuin osiansa summa. Palvelujen toimiessa yhteen, aikaansaadaan sellaista lisäarvoa, jota yksin toimimalla ei saavuteta. Samalla tulee kuitenkin huomioida, että kunnilla ja hyvinvointialueella on samat asukkaat ja paljon palveluihin liittyviä yhteistyötarpeita. Tämän yhteistyön ja siihen liittyvien rajapintojen määrittely on ollut valtuustokaudella keskeistä kehittämistyössä. Erityisesti tämä on näkynyt oppilashuollon ja kouluterveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisessa.

Hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet ja siitä seuranneet palveluverkon rajutkin muutokset ovat vaikuttaneet merkittävästi myös kunnan kykyyn ylläpitää kuntalaisten luottamusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä paikallisesti. Palvelujen saatavuudessa on ollut haasteita. Hyvinvointialue on karsinut palvelujaan, mikä on näkynyt myös Laihian sosiaali- ja terveystalvelujen osittaisena siirtona Vaasaan tai muualle maakuntaan. Valtuustokauden lopulla Pohjanmaan hyvinvointialue ja kunta laativat kymmenvuotisen vuokrasopimuksen terveysaseman käytöstä Laihialla. Vastaavaa vakautta ja jatkuvuutta hyvinvoinnin kehittämiseksi tarvitaan myös jatkossa.

Vuoden 2025 alusta työllisyysasioiden hoito siirtyi TE-toimistoilta työllisyysalueille. Suomeen perustettiin 45 työllisyysaluetta, Laihia liitettiin Pohjanmaan työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana toimii Vaasa. Maahanmuuttajien kotouttamispalvelut (KOTO-palvelut) siirtyivät myös työllisyysalueiden tehtäviin. Pohjanmaan työllisyysalueen budjetti on noin 11 miljoonaa euroa vuodessa. Vuoden 2025 työllisyysalueen budjetti alittui, jolloin osa ylijäämästä palautettiin kunnille ja osa siirrettiin vuodelle 2026. Jokainen kunta maksaa kuntaosuutta työllisyysalueelle. Laihian osuus on noin 540 000 euroa vuodessa (2025: 527 000). Tämän lisäksi kunnat maksavat työmarkkinatuen kuntaosuutta, nk. sakkomaksua työttömistä. Vuoden 2025 alusta kuntien rahoitusvastuu tältä osin laajeni ja muuttui porrasteiseksi. Muutoksen myötä kuntien sakkomaksut ovat nousseet merkittävästi. Laihian sakkomaksut työttömistä oli vuonna 2025 reilut 500 000 euroa, kun ne olivat aikaisempina vuosina ennen uudistusta noin 300 000 euroa. Laihialla työllisyysasioiden koordinoinnista vastaa työvoimavastaava. Lisäksi kunnan etsivä nuorisotyö ohjaa työttömiä tai sen vaarassa olevia nuoria työllisyyspalvelujen piiriin.

Kunnan väkiluvun kehitys kaudella 2022-25 on ollut laskeva, samoin kuntaan syntyvien lasten määrä vuodesta 2023 eteenpäin. Samaan aikaan yli 65-vuotiaiden osuus kuntalaisista on noin 25 prosenttia. Laihian väkiluku laski 283:lla asukkaalla vuosina 2022-25 (vuonna 2025 yhteensä 7533) ja väkiluvun ennustetaan olevan noin 7300 asukasta vuoden 2030 lopussa. Valtuustokauden ja pidemmän aikavälin haasteena onkin

kunnan väestömäärän laskun katkaiseminen. Nykyinen kehitys uhkaa kunnan elinvoiman kehitystä, jolla voi olla jatkossa vaikutuksensa myös kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön. Vaarana voi olla resurssien ja palvelujen vähentyminen, joka lisää väestön segregatiota sekä ongelmia väestön kaikilla tasoilla.

Valtuustokaudella hyväksyttiin kunnan uusi kotouttamissuunnitelma, mutta konkreettisia toimia kotouttamisen edistämiseksi ei olla tehty.

Valtuustokaudella totutettiin useita liikuntapaikkaparannuksia, muun muassa kuntoradalle sekä uimahalliin. Ampumarata kunnostettiin sääntöjen mukaiseksi. Kauden lopulla kunta lunasti itselleen Padel-hallina toimineen kiinteistön, joka valmistuttuaan tarjoaa lisää kattavia liikuntamahdollisuuksia eri ikäisille käyttäjille. Liikuntapalvelut ovat tarjonneet eri-ikäisille suunnattua ohjattua ryhmätoimintaa sekä liikuntaneuvontaa yksilöohjauksena. Uimaalli tarjoaa hyvät puitteet kuntoilu- ja virkistysliikkumiseen. Uimahallilla on järjestetty ympärivuotisesti uimakouluja, uinnintekniikkaopetusta ja vesiliikuntaa eri muodoissa. Kävijämäärä on noussut korona-aikaa edeltäviin lukemiin.

Liikuntapalvelujen resursseja lisättiin vuonna 2023, kun kunnassa aloitti liikuntakoordinaattori. Koordinaattorin ansiosta kunta on tarjonnut liikuntaneuvontaa sekä ryhmiä. Elintapaohjausta on kyetty antamaan rajoitetusti nykyisillä resursseilla. Tässä tukena ovat olleet alueella toimivat useat potilasjärjestöt. Erityisliikuntaa tukevia liikuntakorttipäätöksiä tehdään vuosittain noin 100 kpl, jonka lisäksi kunta myöntää yli 65-vuotialle senioriliikuntakortteja. Taloudellisesti haastavassa tilanteessa olevia nuoria on tuettu harkinnanvaraisesti liikunnallisten harrastusten pariin. Kaikukorttien käyttö on ollut vähäistä. Hyvinvointialueen sosiaalipalvelut tukevat harkinnanvaraisesti vähävaraisten vapaa-ajan toimintaa.

Myös nuorisopalvelujen resursseja vahvistettiin valtuustokaudella. Kuntaan palkattiin hankerahoituksella kaksi kouluvalmentajaa, joista toinen on vakinaistettu valtuustokauden aikana. Nuorisopalvelujen toimintomuotoja on pystytty kehittämään niin, että työlle on jatkumoa. Työntekijät ovat sitoutuneita työhön, jolloin nuorille välittyy aito syvälinen ja ammatillinen työote. Yhteistyötä on tehostettu myös koulujen kanssa, jolloin yhä useampi nuori tulee kohdatuksi. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät ovat lisääntyneet.

Seurakunnan ja kunnan yhteistyön on ollut aktiivista. Yhteistyötä on tehty muun muassa eri ikäryhmien palvelujen tuottamisessa sekä omaishoitajien tukemisessa. Seurakunta toteuttaa myös ruoka-aputoimintaa Laihialla, samoin kuin muutama kolmannen sektorin toimija. Avunsaajien määrä on ollut kasvussa. Kunnan päätettäväksi tulee seuraavalla valtuustokaudella kuntarahoituksen kohdentamista myös ruoka-avun rahoitukseen. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on ollut valtuustokaudella tuloksellista ja aikaansaavaa. Kuntaan on saatu myös uusia järjestötoimijoita, joista aktiivisimmin toiminnan on aloittanut Laihian Nuukat Martat ry. Kumppanuus Laihian MLL:n kanssa on mahdollistanut lapsiperheiden ryhmätoiminnan.

Hyvinvointialue uudistuksen jälkeen, kunta on järjestänyt Finger-toimintamallin mukaista ryhmätoimintaa ikääntyneelle väestölle. Finger-toimintamalli on THL:n kehittämä ikääntyvien muisti- ja ajattelutoimintoja tukeva elintapaohjausmalli. Valtuustokaudella ovat korostuneet myös ikääntyneen väestön sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin pääsyn haasteet. Erityisesti hyvinvointialueen käynnistymisvaiheessa palvelujen tavoitettavuudessa oli suuria haasteita. Myös lisääntynyt digitalisaatio on luonut haasteita erityisesti ikääntyneelle väestölle. Kunta pyrkii edistämään digi-neuvontaa sitä tarvitseville.

Valtuustokaudella kunnan kulttuuripalvelut siirtyivät kirjastopalveluista hyvinvointipalveluihin. Kulttuurihyvinvoinnin tuottamiseen kohdistetaan niukasti resursseja, eikä kulunut valtuustokausi ole tuonut tähän muutoksia. Kunta järjestää vuosittain kulttuuripainotteista tapahtumia, kuten Nuukuuren viikko, tammisunnuntain tapahtuma, itsenäisyyspäivän juhla sekä muita yksittäisiä tapahtumia. Yhteistyötä alueellisten kulttuuri-toimijoiden kanssa on vahvistettu valtuustokaudella, josta esimerkkinä kulttuuri-toimijoiden mukaanotto kulttuuriyöryhmän jäseniksi. Valtuustokaudella kunta on jakanut vuosittain kulttuuri-, liikunta ja nuorisotoimen avustuksia. Kulttuurihyvinvoinnin merkityksen kasvattaminen on jatkossa tärkeää. Kirjastopalvelut ovat toimineet hyvin ja joustavasti, tarjoten palveluja eri ikäisille kuntalaisille.

Laihian kunnan arvona on toimia yhteisöllisesti. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan ihmisten välistä vuorovaikutusta, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Yhteisöllinen työ kunnassa voi ilmetä monella tavalla. Yhteisöllisyyttä on pyritty vahvistamaan muun muassa lisäämällä yhteistyötä järjestöjen ja kunnan välillä. Kunta on ottanut käytännöksi kutsua järjestöt koolle kaksi kertaa vuodessa suunnittelemaan ja kehittämään yhdessä tehtävää HYTE työtä. Kunnalla on lisäksi vakiintunut yhteistyösopimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton Laihian yhdistyksen kanssa, joka tarjoaa palveluja lapsiperheille. Kunta on koordinoanut myös yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia, kuten hyvinvointimessut, tapahtumia nuorille sekä ikäihmisille. Kuntalaisten osallisuuden vahvistamista tulee tukea jatkossa, esimerkiksi osallistavan budjetoinnin ja kyselyjen keinoin.

Laihian ympäristöterveydenhuollosta vastaa Vaasan ja Laihian ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue, jota hallinnoi Vaasan kaupunki. Kunta ostaa löytöeläinpalvelun yksityiseltä toimijalta. Vuonna 2024 talteenotettuja kissoja oli 13 kpl, koiria 7 kpl. Vuonna 2025 vastaavat luvut olivat 15 ja 8. Ympäristöterveydenhuolto kuuluu hyvinvointipalvelujen talousarvioon.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointiraportissa on hyödynnetty tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetin, terveyden- ja hyvinvointilaitoksen HYTE-kertoimen, kouluterveyskyselyn (joka toinen vuosi) sekä TEAviisarin tuloksia. TEAviisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tieto tukee kuntien sekä alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Viimeisin kouluterveyskysely on toteutettu syksyllä 2025.

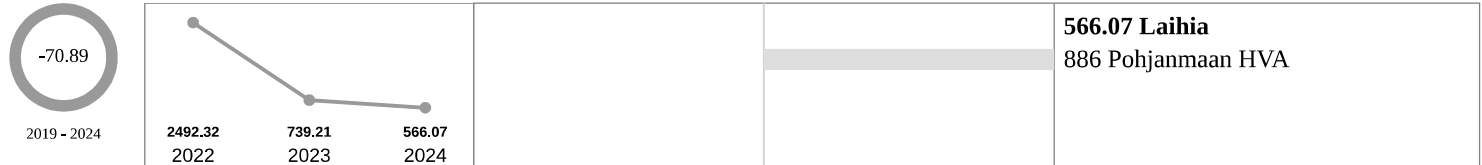
Lisäksi tietoja on koottu kunnan ja työvoimapalvelujen järjestelmistä, kyselytuloksista, Alma-opiston tilastoista, Destian tuottamasta aineistosta sekä Kuntaliiton materiaaleista.

Keskeistä hyvinvointikertomus ja -suunnitelma työssä on ollut poikkihallinnollinen yhteistyö kunnan palvelualueiden kesken. Yhteisen tilannekuvan jakaminen sekä tavoitteiden asettaminen, vahvistaa toimijoiden ymmärrystä HYTE työn merkityksestä kaikilla palvelualueilla ja niiden yhteisvaikutuksesta.

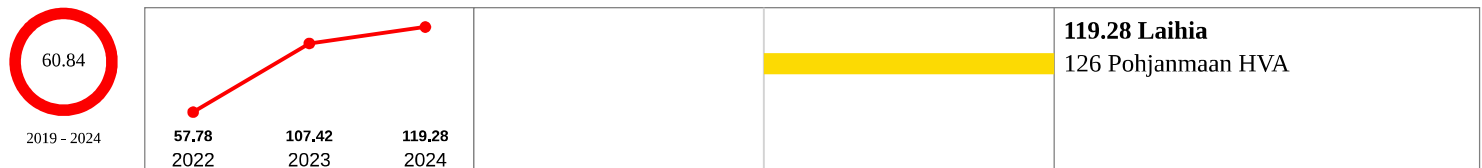
Talous

Tulot

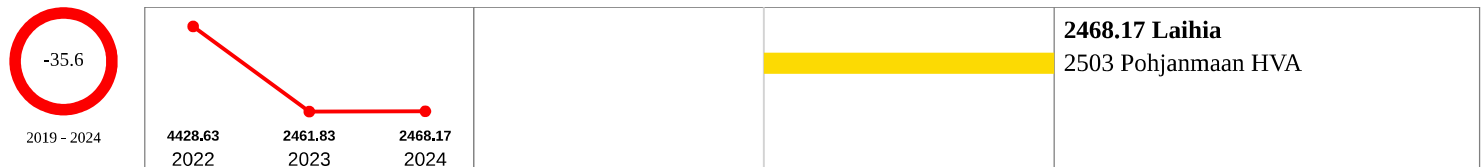
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

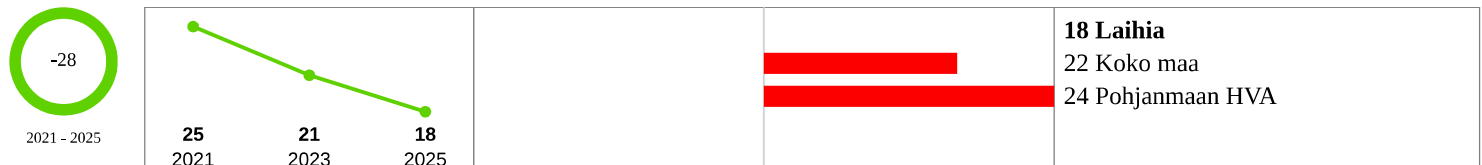

Verotulot, euroa / asukas

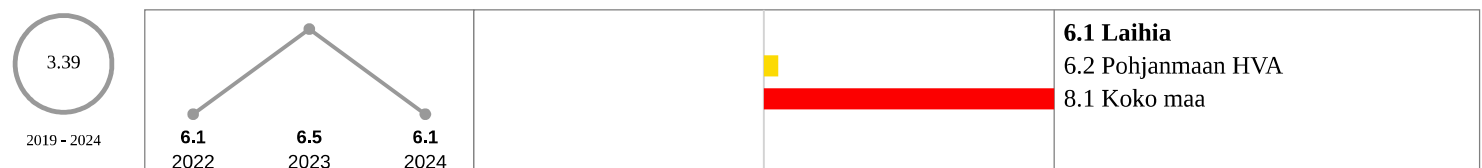

HYTE-kerroin

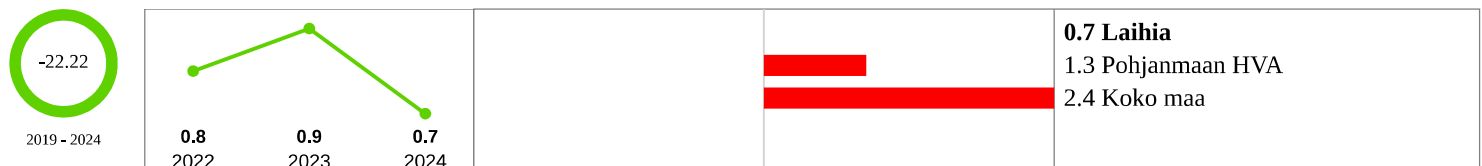
Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

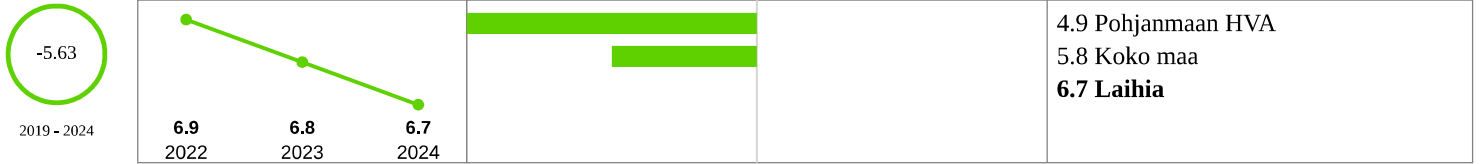
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

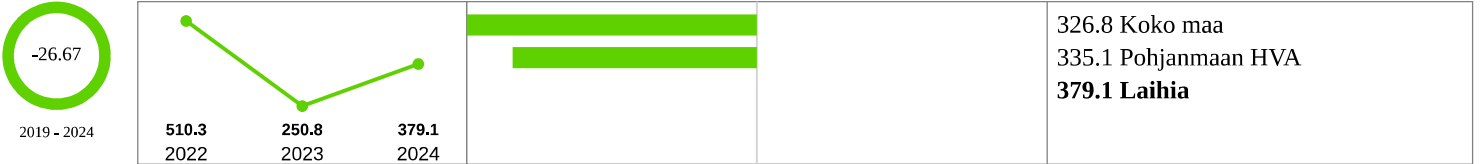
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

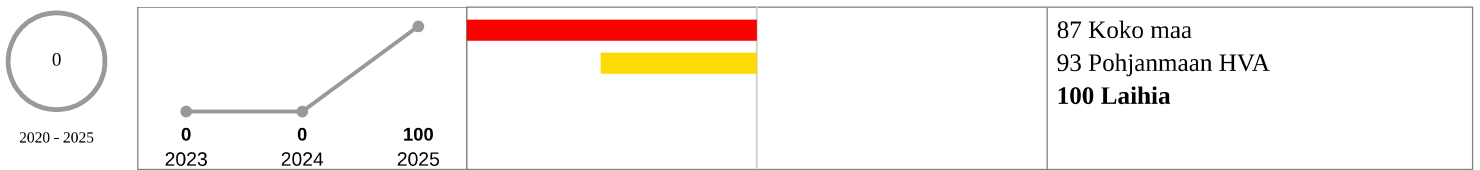
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

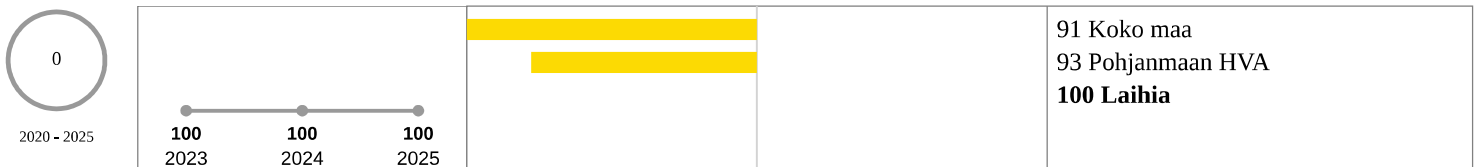
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

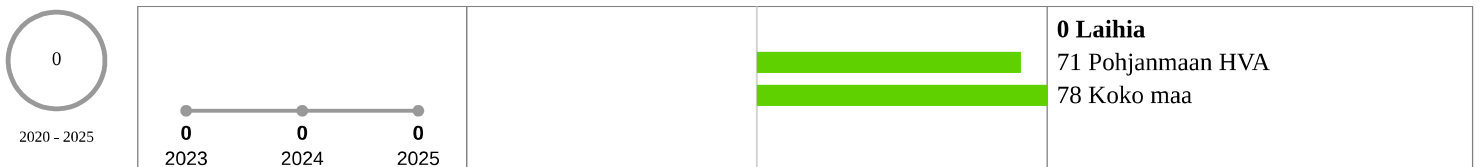
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

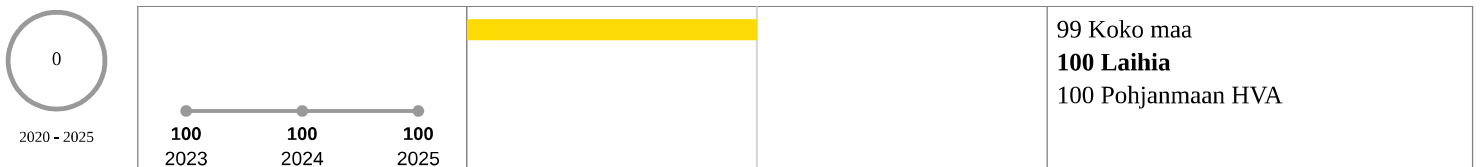
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

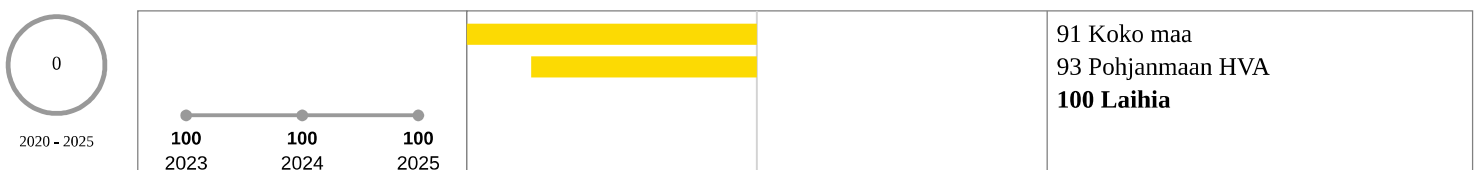
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

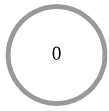
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

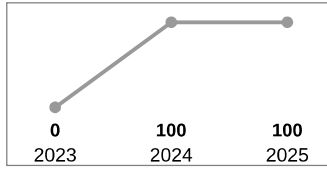
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

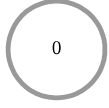

2020 - 2025

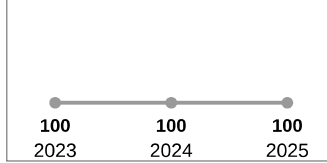

77 Koko maa
86 Pohjanmaan HVA
100 Laihia

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

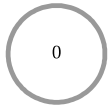

2020 - 2025

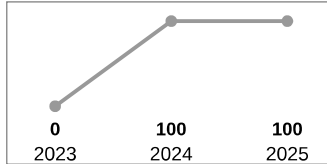

89 Koko maa
100 Laihia
100 Pohjanmaan HVA

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

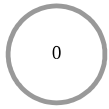

2020 - 2025

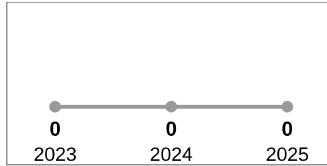

93 Koko maa
100 Laihia
100 Pohjanmaan HVA

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimeilinten vaikutusten ennakoarviointiin

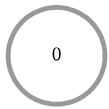

2020 - 2025

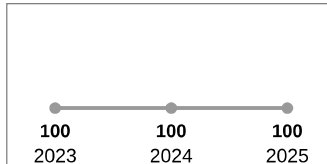

0 Laihia
60 Koko maa
64 Pohjanmaan HVA

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

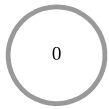

2020 - 2025

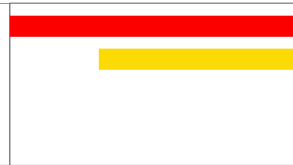
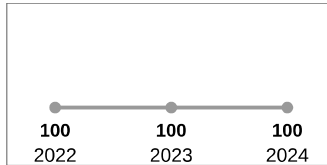

92 Koko maa
100 Laihia
100 Pohjanmaan HVA

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

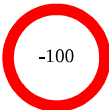

2019 - 2024

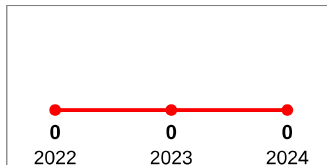

87 Pohjanmaan HVA
91 Koko maa
100 Laihia

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

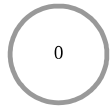

2019 - 2024

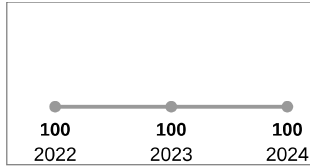

0 Laihia
47 Pohjanmaan HVA
80 Koko maa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

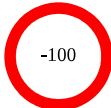

2019 - 2024

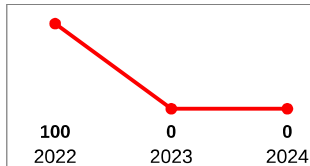

59 Pohjanmaan HVA
66 Koko maa
100 Laihia

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

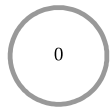

2019 - 2024

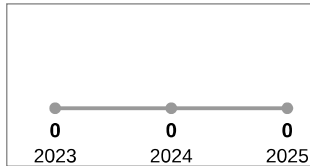

0 Laihia
5 Pohjanmaan HVA
7 Koko maa

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä

2020 - 2025

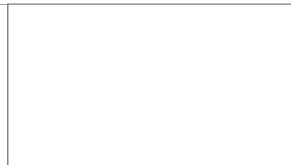
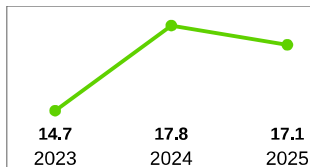

0 Laihia
28 Koko maa
29 Pohjanmaan HVA

HYTE-kerroin euroa / asukas

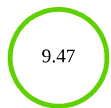

2020 - 2025

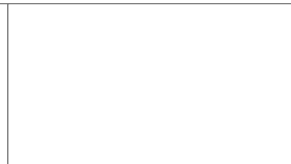
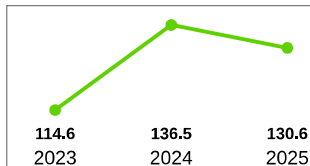

17.1 Laihia

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

2020 - 2025

130.6 Laihia

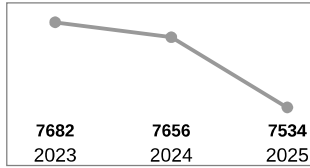
Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

2020 - 2025

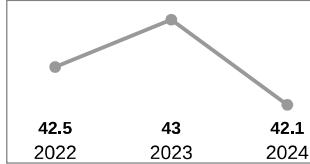

7534 Laihia
179555 Pohjanmaan HVA
5652881 Koko maa

Lapsiperheet, % perheistä

2019 - 2024

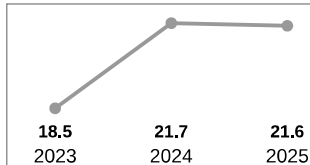

37.2 Koko maa
38.1 Pohjanmaan HVA
42.1 Laihia

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

2020 - 2025

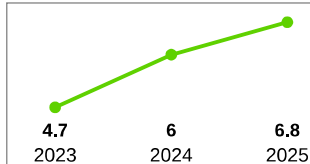
21.6 Laihia
114.3 Koko maa
114.5 Pohjanmaan HVA

Elinvoima

Työttömät, % työvoimasta

2020 - 2025

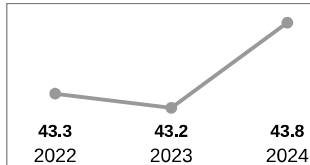

6.8 Laihia
7.2 Pohjanmaan HVA
11.9 Koko maa

Työlliset, % väestöstä

2019 - 2024

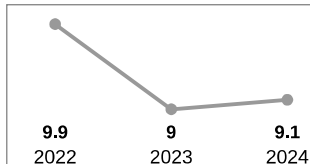

43 Koko maa
43.8 Laihia
44.7 Pohjanmaan HVA

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

2019 - 2024

9.1 Laihia
13.1 Pohjanmaan HVA
14.2 Koko maa

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Laihian kunnan taloustilanne on ollut valtuustokaudella 2022-25 vaihteleva. Vuodesta 2024 kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen, joka on johtanut sopeuttamistoimien pitkän aikavälin suunnitteluun. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvussa, samoin pitkäaikaistyöttömien määrä, joka oli vuoden 2025 lopussa 132 henkilöä (2024: 86). Samaan aikaan pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden määrä on ollut laskussa. Pienituloisten määrä on Pohjanmaahan ja koko Suomeen verrattu melko vähäistä.

1.1.2025 voimaan astunut TE-uudistuksessa julkiset työllisyyspalvelut siirtyivät valtiolta kunnille. Uudistuksen tavoitteena on tuoda palvelut lähemmäs asiakkaita ja hyödyntää kuntien paikallistuntemusta työllisyyden edistämiseksi. Uudistuksessa Laihia liittyi Pohjanmaan työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana toimii Vaasan kaupunki. Kustannuksia uudistus toi Laihian kunnalle noin 86 000 euroa vuonna 2025. Vielä on liian aikaista arvioida, miten suuren työllistymishyödyn uudistus toi Laihian kunnalle ja ennen kaikkea työnhakijoille. Edelleen tulee seurata, miten vuoden 2026 alusta voimaan astuneet työnhakijan palveluprosessiin ja työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvät lakimuutokset vaikuttavat työllisyyskehitykseen. Lakimuutokset koskevat työttömyysturvalakia, toimeentulotukilakia ja lakia työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Kunnan väkiluvun kehitys kaudella 2022-25 on ollut laskeva, samoin kuin kuntaan syntyvien lasten määrä vuodesta 2023 eteenpäin. Samaan aikaan yli 65-vuotiatten osuus kuntalaisista on noin 25 prosenttia. Lapsiperheiden määrä on pysynyt melko vakaana, ollen vuonna 2024 41,2 % kaikista perheistä. Määrä on selvästi korkeampi verrokkeihin nähden. Vieraskielisten osuus kunnan väestöstä on alhainen.

HYTE-kerroin kehitys on ollut valtuustokaudella positiivista, mutta indikaattoritoimien kehittäminen on myös osittain kesken. Indikaattorivertailussa on käytetty Pohjanmaan hyvinvointialuetta ja koko maata.

HYTE-kerroin koostuu **toimintaa kuvaavista indikaattoreista** (15 kpl), joka kuvaa nykytilaa ja niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". Indikaattorit muodostuvat seuraavista kokonaisuuksista: kuntajohto, liikunta, peruskoulut, kulttuuri. Toimintaindikaattoreista kehitettäviä osa-alueita ovat:

- tarkastuslautakunnan arviointi HYTE tavoitteiden toteutumisesta (valmisteilla)
- liikunnan edistämisestä vastaavan viranhaltijan osallistuminen toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin (valmisteilla)
- oppilaiden poissaolojen kokonais seuranta (valmistunut)
- koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (selvityksessä)

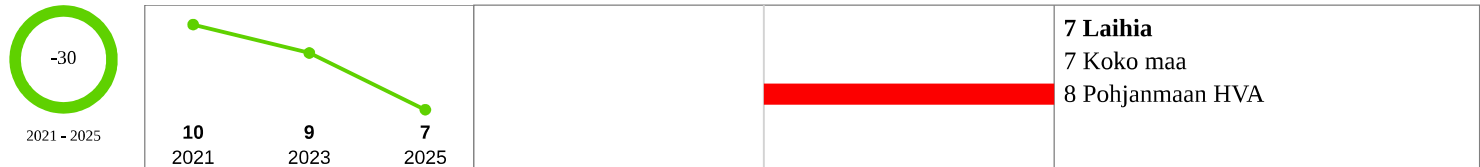
Tulosindikaattorit (5 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosten perusteella nuorten terveydentilaa kuvaavat kokemukset on kehittynyt hyvään suuntaan. Myös vuoden 2025 Move-tulokset vahvistavat Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten sekä osuus on pysynyt kaudella vakaana, ollen verrokkejaan alhaisemmalla tasolla. Yli 65-vuotiaiden kaatumisiin ja putoamisiin johtaneet sairaalajaksojen määrä on ollut kasvussa ja on verrokkeihin nähden selvästi yleisempiä.

Työttömyys on ollut selvässä kasvussa koko maassa, myös Laihialla. Työttömyysasteen vuoden 2024 lopulla oli 6 % ja arvio vuodelta 2025 on noin 7,5 %. Työllisten määrä on pysynyt kaudella lähes samana, kun taas pienituloisten määrä on laskenut, ollen verrokkejaan selvästi vähäisempää.

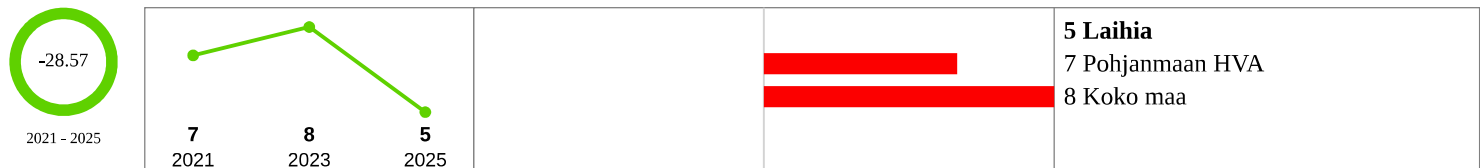
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

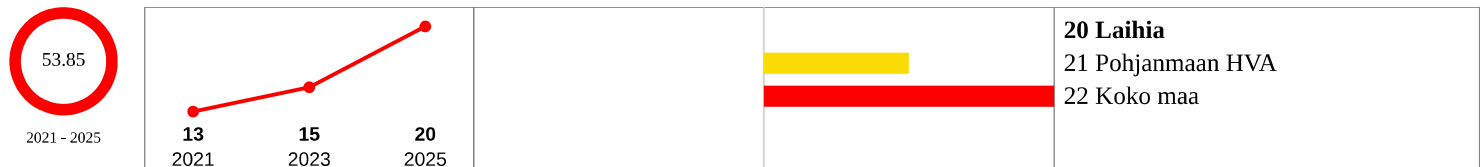
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

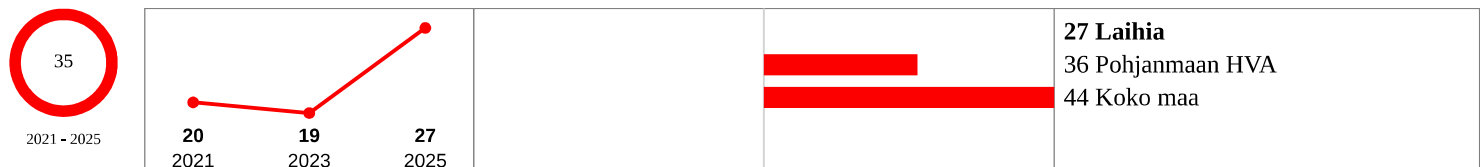
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

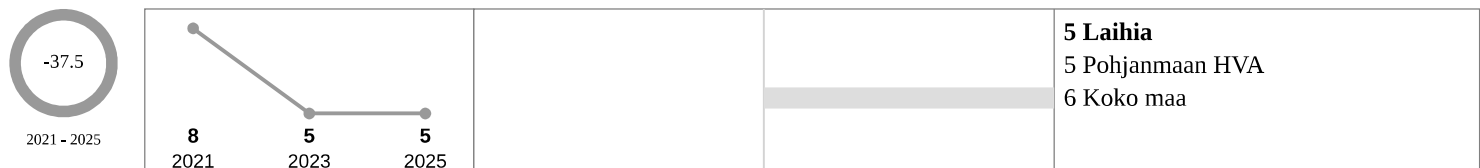
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

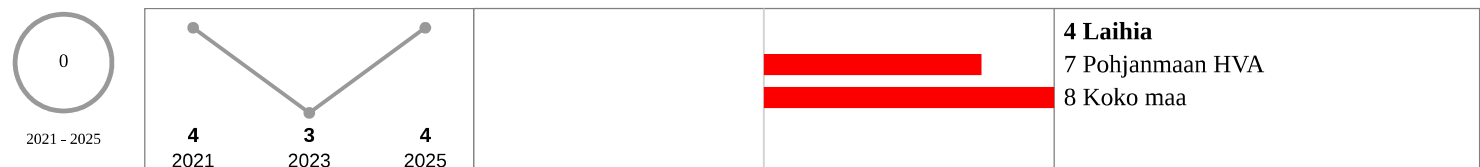
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

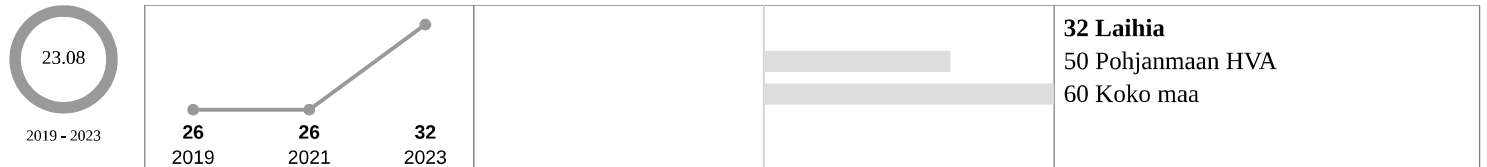
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkö tupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

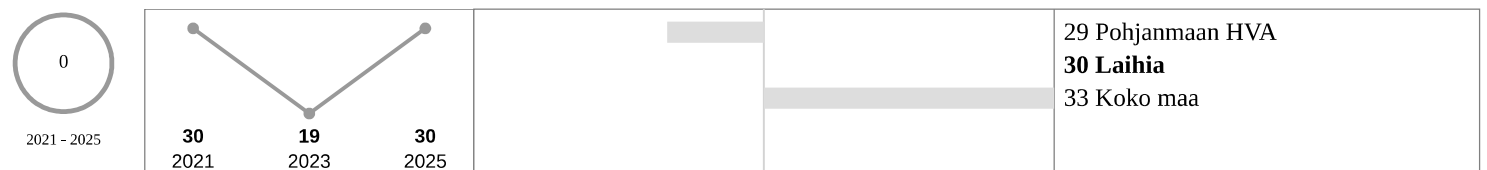
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-2023)

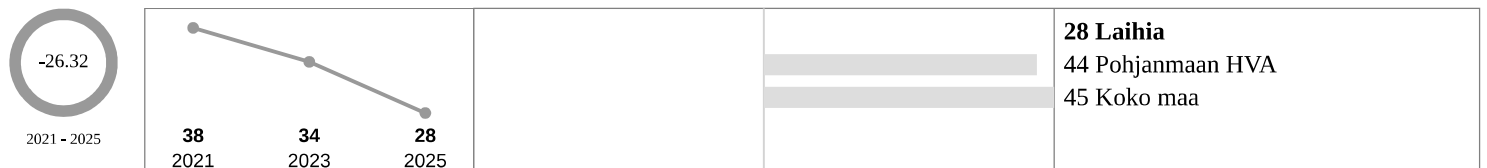
Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2025-)

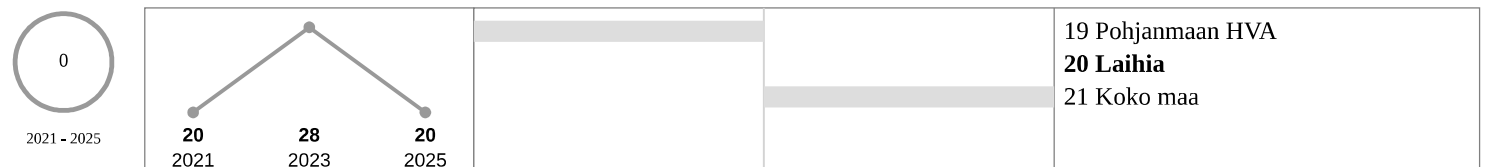
Kokee kouluinnostusta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2021-)

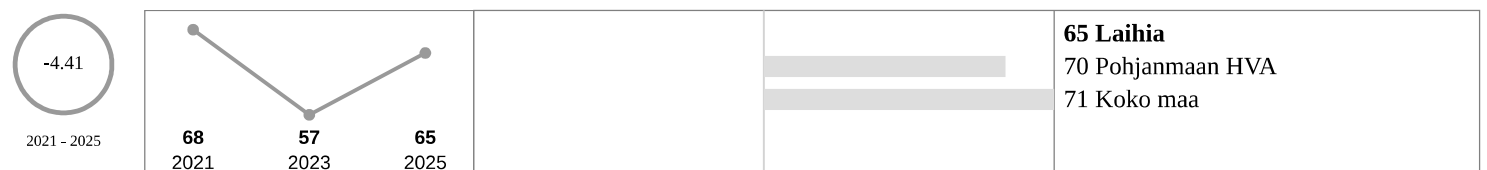
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

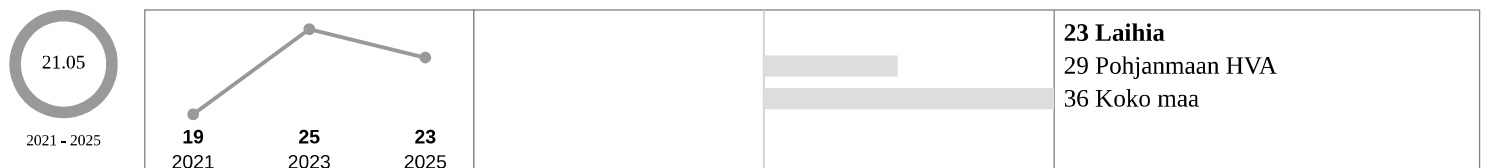
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

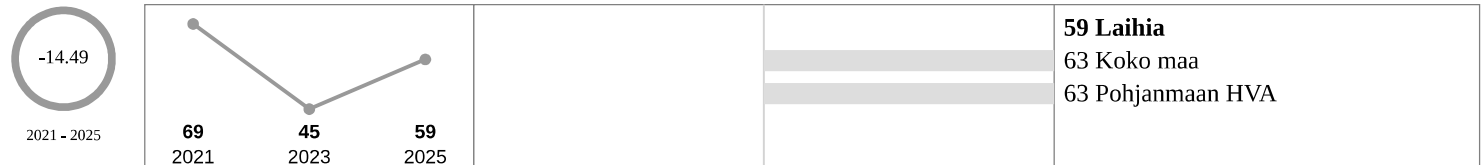
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

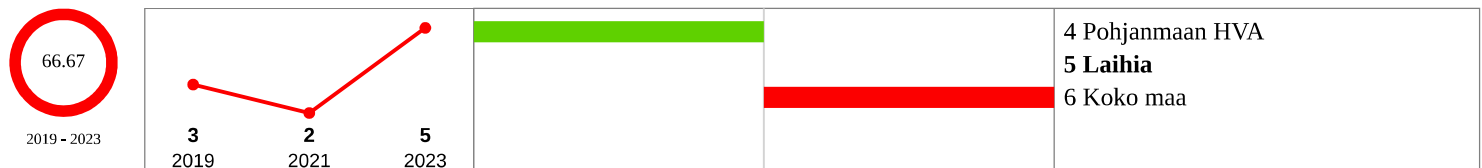
Pitää opiskelusta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

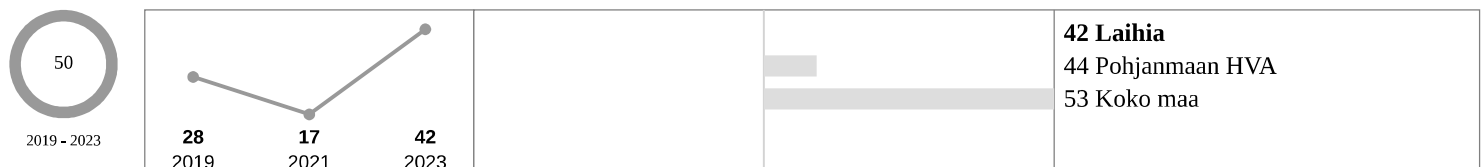
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

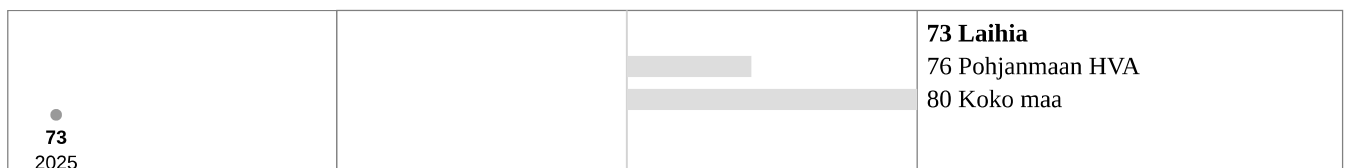
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

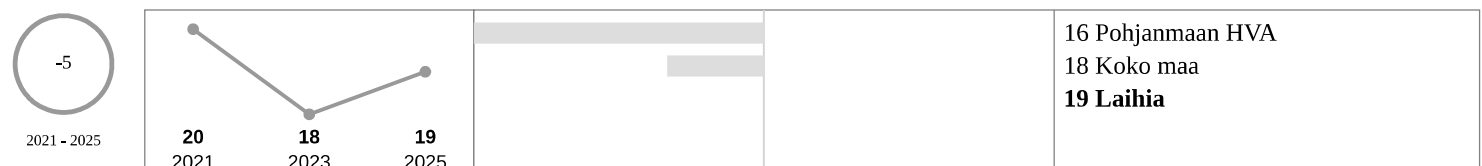
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-2023)

Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2025-)

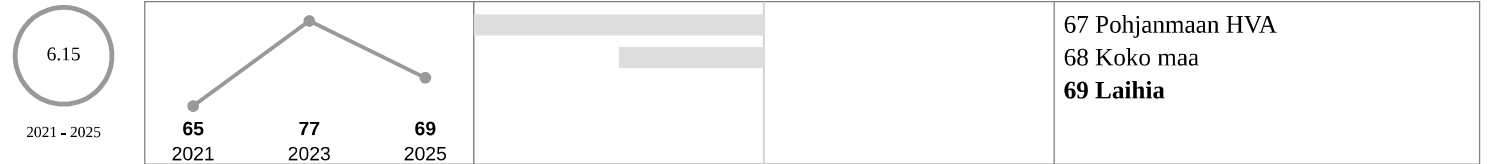
Kokee kouluinnostusta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2021-)

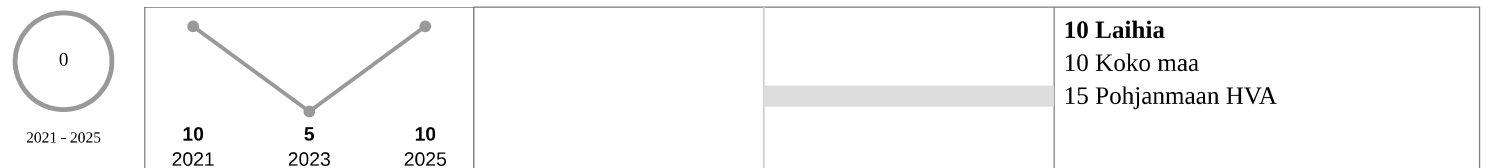
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

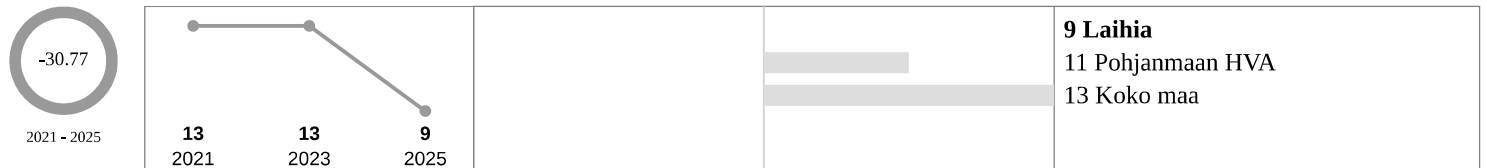
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

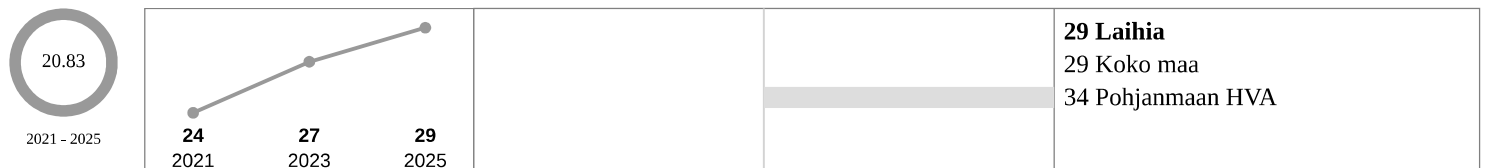
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-2023)

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

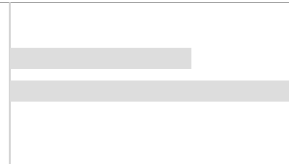
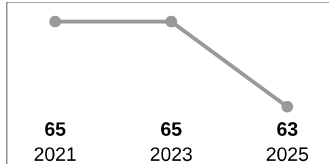
Pitää koulunkäynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei käytä alkoholia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

2021 - 2025

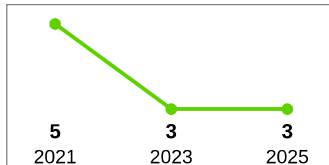

63 Lahia
68 Pohjanmaan HVA
71 Koko maa

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

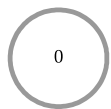

2021 - 2025

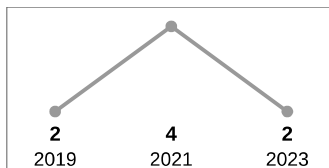

3 Lahia
4 Pohjanmaan HVA
6 Koko maa

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

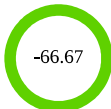
2019 - 2023

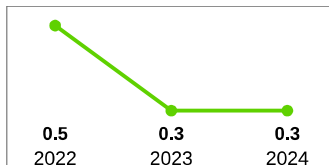
2 Lahia
4 Pohjanmaan HVA
5 Koko maa

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

2019 - 2024

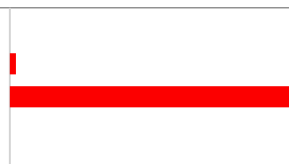
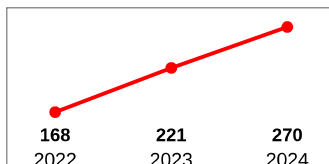

0.3 Lahia
0.9 Pohjanmaan HVA
1.6 Koko maa

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

2019 - 2024

270 Lahia
5012 Pohjanmaan HVA
229540 Koko maa

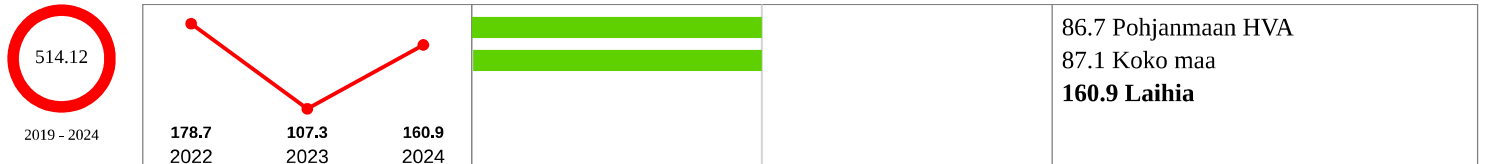
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

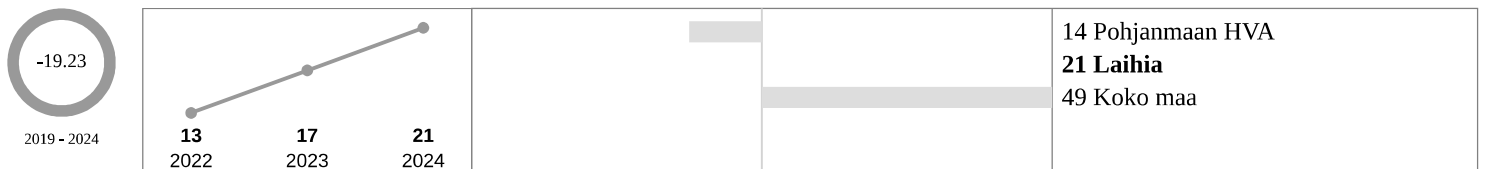

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, NUORET JA PERHEET - Yhteenveto

Laihialaisten **8. ja 9. luokkalaisten** oppilaiden hyvinvoinnin kehitys on suhteessa hyvinvointialueeseen ja koko maahan nähden kehittynyt seurantakaudella pääosin myönteiseen suuntaan. 8. ja 9. luokkalaista lähes 70 % kokee olevansa tyytyväisiä elämäänsä ja 73 % kertoo harrastavansa jotakin vähintään kerran viikossa. Tässä ikäryhmässä yksinäisyyden kokemus on myös vähentynyt. Koulunkäyntiin myönteisesti suhtautuu hieman yli puolet oppilasta, 53 % (2025).

8. ja 9. luokkien oppilaista alkoholia ei käytä lainkaan 63 % (2025), laittomia huumeita kertoo kokeilleensa 3 % nuorista (2025) ja 7 % kertoo olleensa todella humalassa vähintään kerran kuukaudessa (2025). Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut ongelmia 2 % ikäryhmän oppilaista (2023). Päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja käyttävien osuus ikäryhmässä oli 10 % oppilaista (2025). Selvästi suurinta negatiivista kasvua tapahtui oppilaiden kokemuksessa huumeiden hankkimisen helppoutteen omalla paikkakunnalla. Vuonna 2019 vastaajista 28 % koki hankkimisen helpoksi, kun vuonna 2023 jo 42 % vastasi samoin.

Terveyden ja hyvinvoinnin kannalta negatiivista kehitystä 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa oli tapahtunut erityisesti elintapojen osalta. Vuonna 2025 27 % oppilaista jätti koululounaan syömättä, kun vuonna 2021 määrä oli 20 %. Samansuuntainen negatiivinen kehitys on tapahtunut nukkumistottumuksissa, sillä vuonna 2021 alle 8h arkiyönä nukkuin 33 % ja vuonna 2025 39 % oppilaista. Myös fyysisessä aktiivisuudessa on tapahtunut laskua. Vuonna 2021 hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa harrasti 21 % nuorista ja vuonna 2025 määrä oli noussut 29 %:n. Noin 4 % kertoo tuleensa kiusatuksi vähintään viikoittain, määrä on pysynyt seurantakaudella samana. Negatiivinen suuntaus on tapahtunut myös 8. ja 9. luokkalaisten oppilaiden ahdistusoireiden lisääntymisessä. Vuonna 2021 vaikeaa tai kohtaista ahdistusta koki 13 % nuorista ja vuonna 2025 20 % nuorista.

Laihilaisten **lukioikäisten 1. ja 2. luokkalaisten** oppilaiden hyvinvoinnin kehitys on verrokkeihin nähden pääosin hyvällä tai paremmalla tasolla. Lukiolaisista 30 % kokee kouluinnostusta (2025) ja 59 % pitää opiskelusta (2025). Elämänsä tyytyväisiksi tällä hetkellä koki 65 % oppilaista. 5 % vastaajista koki ettei heillä ollut yhtään läheistä ystävää.

Päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja kertoi käyttävän 7 % oppilaista (2025). Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli ollut 7 % oppilaista ja 5 % kertoi kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran (2025). Vastaajista 32 % koki, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita (2023). Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut haittaa 5 % vastaajista (2023).

Lukioikäisistä 1. ja 2. luokan oppilaista 89 % harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa. Lukioikäisistä 23 % ei syö koululounasta päivittäin ja 28 % vastaa nukkuvansa arkisin alle 8 tuntia (2025). Vastaajista 20 % kokee kohtalaistaa tai vaikeaa ahdistuneisuutta (2025).

Lastensuojeluilmoitusten määrät ovat lisääntyneet vuosina 2022-24. Vuonna 2024 tehtiin 270 ilmoitusta Laihialla, määrä on selvästi alhaisempi kuin muulla Pohjanmaalla tai koko Suomessa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on Laihialla alhainen. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaiden määrät ovat lisääntyneet vuosina 2022-24 maltillisesti.

Nuorisotyöttömiä 18-24-vuotiaita oli Laihialla vuoden 2025 lopussa 9,5 %, koko maassa 13,2 %.

Sosiaali ja terveydenhuollon psykiatristen palvelujen käytössä Laihia on verrokkejaan korkeammalla tasolla. Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneita 0 - 17-vuotiaita vuonna 2024 oli 4,8/ 1000 vastaavan ikäistä kohti. Psykiatrian laitoshoidon hoitopäiviä 0 - 16-vuotiailla vuonna 2024 oli 160,9/1000 vastaavan ikäistä kohti. Määrä on ollut edelliseen vuoteen verraten kasvava ja merkittävästi suurempi kuin Pohjanmaan hyvinvointialueella 86,7.

Yhden vanhemman perheitä oli vuonna 2022 18,6 % perheistä ja vuonna 2024 20,3 %. Laihialla avioeroon päättyvien osuus 25 - 64-vuotiaiden kohdalla tuhatta vastaavanikäistä naimisissa olevaa kohti oli vuonna 2024 14,2 (vuonna 2022 15,0). Päättyvien avioliittojen määrä on ollut siis pienoissa laskussa, kun taas yhden hengen perheiden määrä on lisääntynyt vuosien 22-24 aikana.

Kunnan nuorisopalvelut tarjoaa monipuolisesti ennaltaehkäisevää tukea ja apua lapsille ja nuorille. Kouluvalmentajan tehtävänä on toimia koulun muun henkilöstön kanssa turvallisena aikuisena, joka muun muassa kohtaa ja kuuntelee oppilaita, ennaltaehkäisee kiusaamista ja yksinjäämistä, edistää yhteisöllisyyttä ja hyvää ryhmähenkeä. Työn tavoitteita ovat syrjäytymisen ehkäisy, oppilaan ohjautuminen tarkoitustenmukaisten palveluiden piiriin, kodin ja koulun yhteistyön edistäminen, oppilaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä itseilmaisun kehittyminen sekä oppimaan oppimisen ja osallisuuden taitojen kehittyminen. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva 15-29-vuotiaat nuoret ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

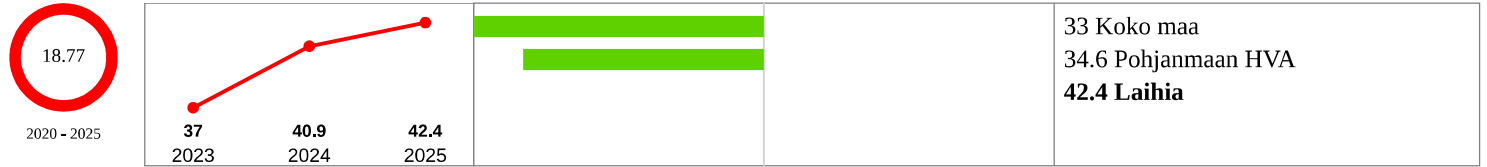
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät ovat olleet kasvussa. Vuonna 2023 tavoitettuja nuoria oli 53 ja vuonna 2025 heitä oli 88. Nuorten lisääntynyt tuen ja avun tarve on kunnan lisäksi noteerattu myös Pohjanmaan hyvinvointialueella. Hyvinvointialue aloitti 3/2024 Laihian yläkoulun ja lukion oppilaille suunnatun psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanoton kahtena päivänä viikossa. Vastaanottoajat ovat olleet tehokkaasti käytössä Laihialla.

TYÖIKÄISET

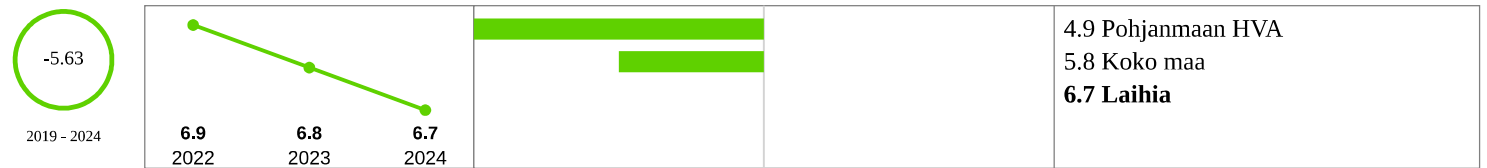
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

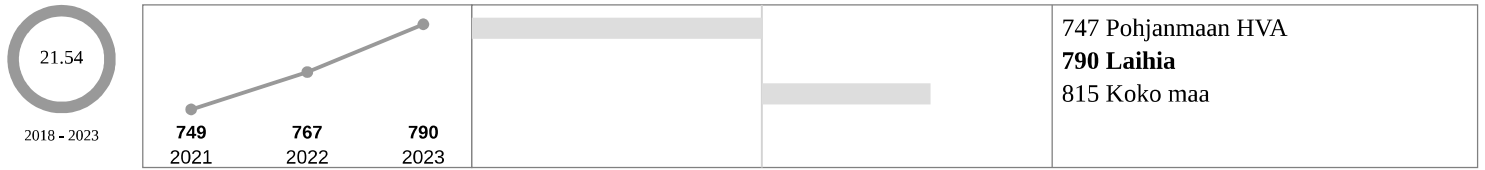
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

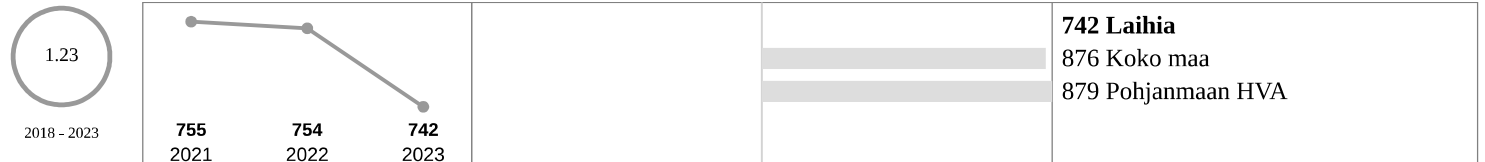
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta työikäisten tarpeiden tunnistaminen on ikäluokista vaikeinta. Moni työssäkäyvä elää aktiivista ja itsellistä elämää ja terveydenhuollon palvelut toteutuvat osin työterveyshuollon kautta. Samaan aikaan kuitenkin monien työikäisten elämään saattaa liittyä haasteita, kuten riippuvuus- ja mielenterveyden ongelmat, haasteet vanhemmuudessa, parisuhteessa tai vaikkapa ikääntyvien vanhempien avuntarpeissa. Näin ollen kunnan hyvinvointipalvelujen tulisi tarjota myös työikäisille entistä kohdennetumpia palveluja ja huomioida niiden suunnittelussa, enemmän aikuisväestön mahdollisia tarpeita.

Pohjanmaan työllisyysalueen työllisyystilanne on valtakunnallisesti katsottuna hyvä. Alueen työttömyysaste 8,9 % (2025) on Manner-Suomen alhaisin. Vuoden 2025 lopulla koko maan työttömyysaste oli 13 % ja Laihian 6,9 %. Työttömiä työnhakijoita Laihialla oli vuoden 2025 lopulla 245 henkilöä (2024: 252).

Vaikeasti työllistyvien määrä oli vuonna 2024 2,2 %. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25 - 64-vuotiaiden osuu on laskenut, mutta oli vuonna 2024 edelleen verokkeihin nähden korkeampi, 6,7 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Vaikeasti työllistyvien (rakennetyöttömyys) 15-64-vuotiaiden määrä on pysynyt vakaana, ollen verrokkeihin nähden alhaisempi. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden määrä / 1000 asukasta kohden on ollut vuodesta 2022 vuoteen 2024 pienoisessa kasvussa. Vuonna -24 mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa sai 40,9 % / 1000 vastaavan ikäistä kohti. Mielenterveysperustaiset sairaudet ovat nouseet merkittävimäksi työkyvyttömyyseläkkeiden syyksi koko Suomessa.

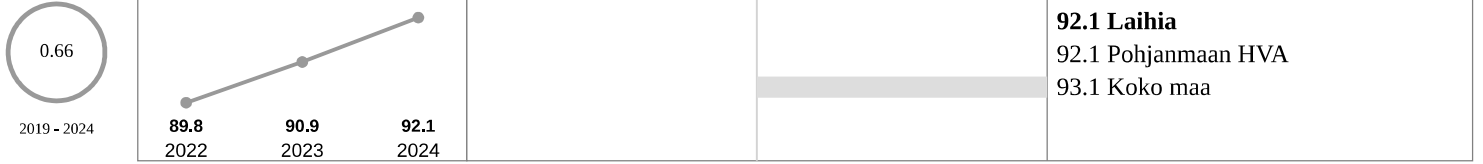
Sosiaali- ja terveydenhuollon avohuollon lääkärikäynnit ovat vuosina 2021-23 lisääntyneet 15-49-vuotiaiden keskuudessa, mutta laskeneet 50-64-vuotiaiden keskuudessa. Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 15-64-vuotiaiden määrä on pysynyt vakaana vuosina 2022-24. Määrä on noin 1,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

IKÄIHMISET

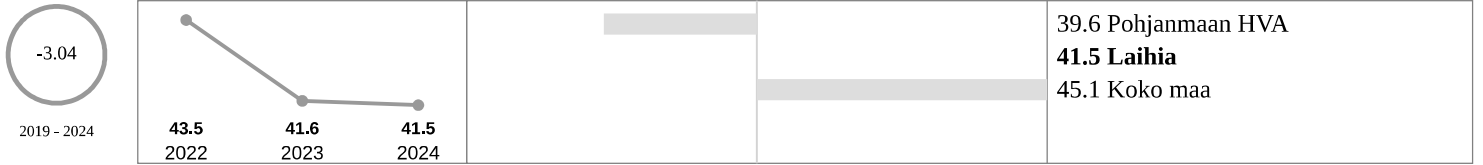
Hyvinvointi

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

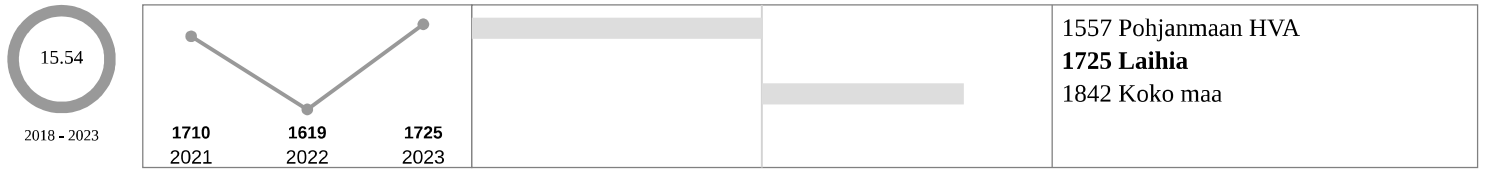
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

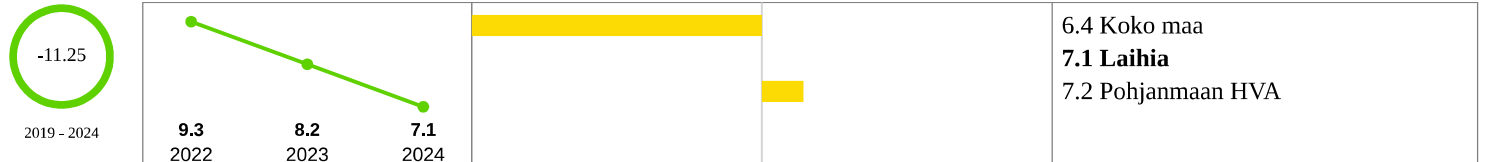
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

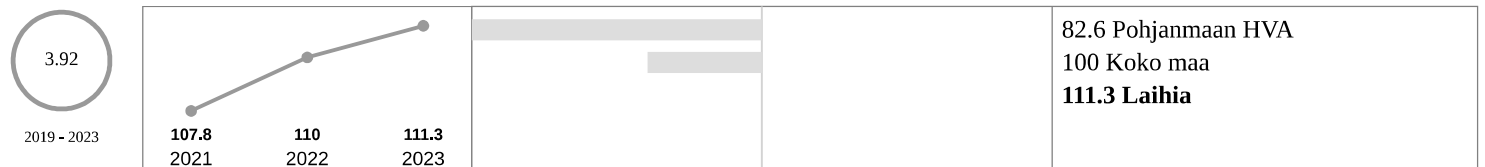

Ikkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Vapaa-aika

Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioiden

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Laihiassa asuu paljon yli 65-vuotiasta väestöä. Ikäihmiset, kuten muutkin väestöryhmät, muodostavat heterogeenisen joukon kuntalaisia, joilla on erilaisia tarpeita, haasteita sekä hyvän elämän merkityksiä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta ikäihmisille tulee tarjota palveluja, joissa huomioidaan ikääntymisen myötä kehittyvät tarpeet, kuten esteettömyys ja käyttäjälähtöisyys. Ikääntyvän väestön kohdalla korostuvat erityisesti palvelujen saatavuuden, turvallisuuden ja sosiaalisen verkoston tarpeet.

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä on kunnassa kasvussa. Vuonna 2022 kotona asui 89,8 % ja vuonna 2024 92,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Heistä yksinasuvia on noin 42 %. Ympärivuorokautisen palveluasumisen määrässä on tapahtunut pientä laskua vuoteen 2024, jolloin 75 vuotta täyttäneitä asukkaita oli 7,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Määrä on hieman suurempi kuin koko maassa, mutta hieman pienempi kuin muulla Pohjanmaalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon avohoidon lääkärikäynneissä 65 vuotta täyttäneillä on tullut kasvua. Määrä oli vuonna 2023 1725 / 1000 vastaavan ikäistä kohti. Näkymättömäksi ongelmaksi tällä hetkellä jäävät ikääntyvän väestön mahdollinen liiallinen alkoholinkäyttö sekä lähisuhdeväkivalta. Nämä ilmiöt tullaan huomioimaan Pohjanmaan hyvinvointialueen kehittämisen ja jalkauttaman Neljän tuulen -mallin (päihteet, haitallinen pelaaminen, psyykinen vointi sekä lähisuhdeväkivalta) vakiinnuttua kaikissa ikäryhmissä. Lisäksi kunta hyödyntää omissa palveluissaan myös Finger-mallin mukaista toimintaa. Lisätietoa Finger-mallista löydettävissä THL:n sivuilta: <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finger-tutkimushanke/finger-toimintamalli>.

Syksyllä 2025 ikäihmisille suunnatun kyselyn (N37) perusteella positiivisiksi asioiksi kunnassa koettiin muun muassa lähipalvelut, monipuolinen kerhotarjonta, vireä yhdistystoiminta, hyvät liikuntamahdollisuudet, turvallisuus sekä kirjastopalvelut. Kehitettämiskohteita olivat hyvinvointialueen palvelujen saatavuus, digiopetuksen ja asiointiavun

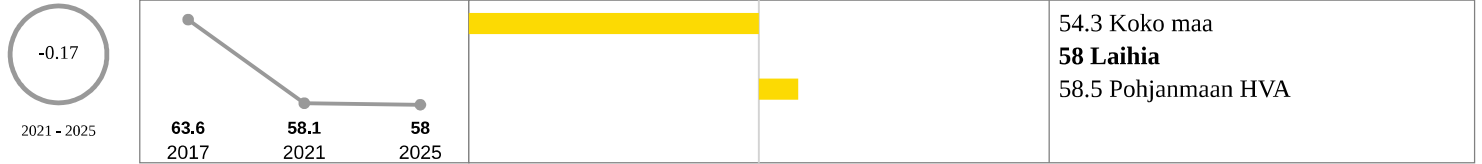
puutteet. Lisäksi toivottiin luontoretkiä, elokuvailtoja sekä seniorikahvilatoimintaa Laihialle.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

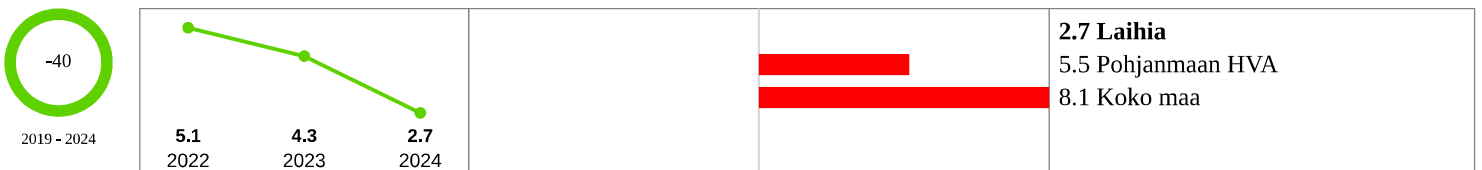
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

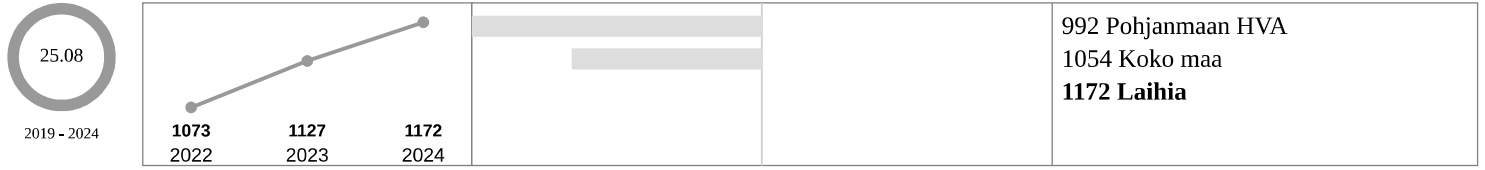
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

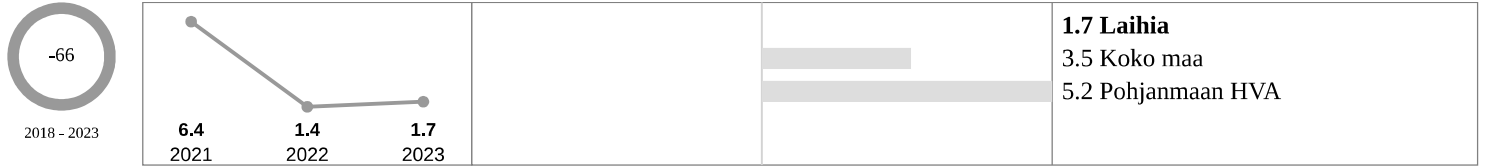
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

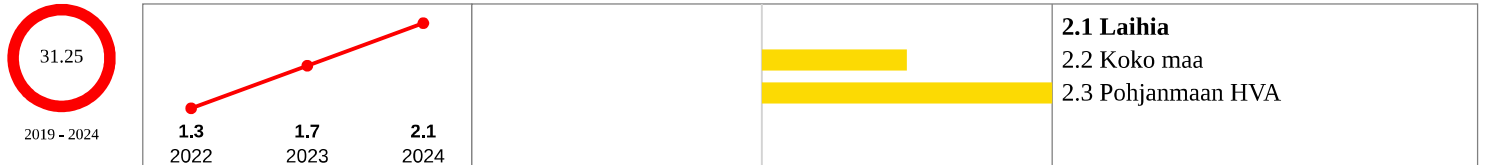
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta (-2023)

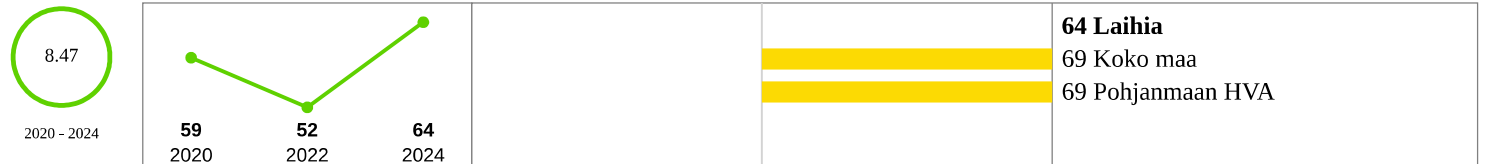

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

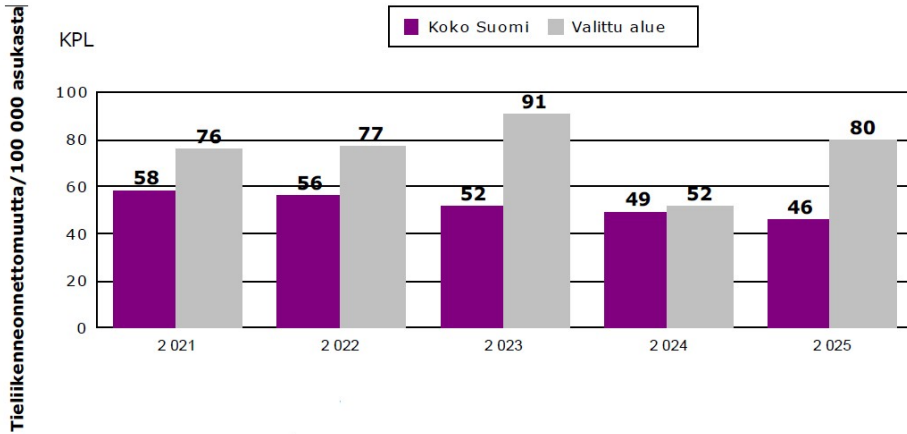
Koko väestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavien tulosten ja indikaattoreiden valossa Laihialla elätään turvallisesti ja voidaan pääosin hyvin. Äänestysaktiivisuus Laihialla noudattelee valtakunnallista trendiä, ollen laskeva vuodesta 2017 lähtien. Vuoden 2025 kuntavaaleissa Laihialla äänestysprosentti oli 58.

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä on ollut vuosina 2022-24 selvässä laskussa ja Laihian onkin selvästi muuhun Pohjanmaan ja koko Suomeen verrattuna varsin turvallinen kunta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon avohuollon lääkärikäyntien määrät ovat olleet vuosina 2022-24 kasvussa. Määrät ovat selvästi suuremmat kuin verrokeilla. Määrien kasvu selittynee kunnan väestön huoltosuhteella. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät ovat vähentyneet, kun taas päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetujen potilaiden määrissä on ollut kasvua.

Liikunnan edistäminen ja terveydenedistämisen aktiivisuus kunnassa on lisääntynyt, olemme edelleen verrokeihin nähden jonkin verran alhaisemmalla tasolla.

Poliisin raportoimia tieliikenneonnettomuuksi Laihialla vuosina 2021-25 tapahtui 92 eli keskimäärin 18 onnettomuutta vuodessa. Suhteutettuna asukaslukuun vuosina 2021-25 tapahtui keskimäärin 75 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta/100 000 asukasta (7 721 asukasta). Manner-Suomessa tapahtui samana aikana keskimäärin 52 henkilövahinkoon johtanutta liikenneonnettomuutta/100 000 asukasta (5 571 909 asukasta). Tapahtuneissa 92 liikenneonnettomuudessa oli yhteensä 40 uhria (kuolleet ja loukkaantuneet). Taajamissa tapahtui 26 % onnettomuuksista.

Kuva 2. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrän (heva-onnettomuutta/100 000 asukasta) kehitys Laihialla verrattuna koko Suomen onnettomuusmäärien kehitykseen.

Vaasan kansalaisopisto Alma on tärkeä yhteistyötoimija HYTE palvelujen tuottajana kunnassa. Opistolla on toimipiste myös Laihialla. Vuonna 2025 Alma-opistolla opiskeli 652 henkilöä, joiden kotipaikka oli Laihia. Taiteen perusopetuksen oli 28 oppilaista. Keskimäärin laihialainen käy vuodessa 1,8:lla kurssilla, mikä on opiston tilastoissa korkea osallistumismäärä.

2 Hyvinvointisuunnitelman 2022-25 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Vuosille 2022-2025 asetettujen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden arviointia:

1. Elinvoimainen Laihia: kuntalaisten hyvinvointi, kunnan vetovoimaisuus ja talouden tasapaino

Kunnan väkiluku on ollut laskeva ja taloudellinen tilanne kehittynyt negatiivisesti valtuustokauden kahden viimeisen vuoden aikana. Valtuustokaudella kuntaan on perustettu hyvinvointipäällikön asiantuntija virka. Talouden kehitys ei ole vaikuttanut merkittävästi hyvinvointipalvelujen kehitykseen valtuustokaudella. Kunnan tulee varmistaa myös jatkossa, että kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu riittävin resurssein ja lakisääteisesti.

2. Asiakasnäkökulman ja osallisuuden vahvistuminen: kuntalaisten osallistumisaktiivisuus

Hyvinvointipalveluja on tuotettu eri ikäryhmien tarpeita huomioiden. Osallistamisaktiivisuus on ollut kehittyvää. Vaikutusten ennakoarviointi ei toteudu päätöksenteossa.

- Lisätty kuntalaisten osallisuutta, muun muassa suunnittelemalla ja toteuttamalla yhteisiä tapahtumia.
- Vaikuttamistoimielinten toiminta ollut säännöllistä.
- Koulujen harrastustoiminta on ollut vilkasta valtion erityisavustusten mahdollistamana. Vuosittain kerhoja on 20-30 kaikilla kouluilla ja vuosiluokilla 1-9. Osallistujia on ollut viikottain noin 200.
- Yhteistyötä on tehty monien järjestöjen ja seurojen kanssa, mm. MLL, 4H, Taito Etelä-Pohjanmaa, Laihian Luja, Laihian Nuukat Martat sekä eläkeläisjärjestöt. Lisäksi yhteistyötä on tehty seurakunnan kanssa yhteistyösopimuksen mukaisesti. Seurakunta on järjestänyt monia tapahtumia niin varhaiskasvatuksen lapsille kuin perusopetuksenkin oppilaille. Myös seurakunnan kerhotoimintaan on osallistuttu.
- Kaikilla kouluilla on vaaleilla valittu oppilaskunnan hallitus, joka voi vaikuttaa koulun toimintaan esim. järjestämällä erilaisia teemapäiviä ja tapahtumia. Nuorisovaltuusto ja neuvostot ovat toimineet aktiivisesti.
- Omatoimiaika on lisännyt kirjaston saavutettavuutta. Asiakaskyselyn mukaan kirjasto on merkittävä osa kuntalaisten hyvinvointia ja palvelun tasoon on oltu tyytyväisiä. 76 % asiakkaista arvio kirjaston palvelun arvosanalla 9 tai 10.
- Tiivistetty järjestöyhteistyötä. Tarjottu maksutonton tila järjestöjen käyttöön.
- Toteutettu ainostaan pienimuotoisia asukaskyselyjä. Laajempi/säännöllinen asukaskysely toteutumatta.
- Kuntalaisaloitteita käsitelty säännöllisesti, mutta ajoittain viiveellä.

3. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen: hyvinvoiva kuntalainen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä on tehty tavoitteellisesti ja yhteistyörakenteita kehittäen. Lakisääteiset palvelut toteutuvat kunnassa hyvin.

- Tehty yhteistyötä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa, muun muassa osallistumalla useisiin yhteishankkeisiin.
- Ikäihmisille on järjestetty virikkeellistä ryhmätoimintaa 2 x kuukaudessa.
- Ehkäisevän työn työryhmä on aloittanut toimintansa ja koodinoinut koulutuksia ja tehnyt tutustumiskäyntejä HVA:n palveluihin.
- Järjestetty hyvinvointia edistäviä tapahtumia eri ikäisille kuntalaisille, hyvinvointimessut ym.
- Otettu käyttöön vauvaraha.
- Lisätty kulttuuritoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Kunta toteutti kotihoidontuen kuntalaisäkkökeilun 1.1.2024–31.12.2025, jolloin alle 3-vuotiaan kotihoidosta maksettiin perheelle kuntalisää.

- Liikuntaa edistäviä palveluja on tarjottu monipuolisesti ja kehitetty myös uusia mahdollisuuksia. Liikuntakoordinaattori palkattu kuntaan.
- Ylläpidetty yhteistyötä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa, työllisyysalueen ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa.
- Huomioitu HYTE-kerroin osana kunnan toimintaa ja taloutta.
- Nuorten hyvinvointia on lisätty palkkaamalla yläkouluun kouluvalmentaja. Vuonna 2025 aloitti myös toinen kouluvalmentaja, minkä ansiosta resurssia on suunnattu vähän myös alakouluille.
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki uudistui 1.8.2025 alkaen, ja sen myötä vahvistettiin erityisopetuksen resurssia perusopetuksessa.
- Neuvola- ja terveydenhuoltopalvelut (vaka + koulut) hva:n kanssa ovat jatkuneet kuten aiemminkin.
- Terapiajonot ovat pitkiä. Psykologiresurssi ei ole vielä samalla tasolla kuin ennen hyvinvointialueen aloittamista. Nepsyvalmennusta hva:lta ei ole saatavilla varhaiskasvatukseen lapsille tai koululaisille.
- Kattavat työterveyspalvelut ovat lisänneet henkilökunnan hyvinvointia. Myös työnohjausta on ollut saatavilla.
- Hyvät ja monipuoliset liikuntatilat ja harrastusmahdollisuudet ovat osaltaan lisänneet kuntalaisten hyvinvointia. Uutena tilana Trysköö Areena hankittu vuoden 2025 aikana.
- Maksutonta ja monipuolista harrastustoimintaa on järjestetty kaikilla kouluilla hankerahoituksen avulla. Harrastuslukupöytäjärjestyksessä on ollut tarjolla mm. kädentaitoja, liikuntaa, musiikkia. Lasten ja nuorten toiveita on kuultu harrastusten järjestämisessä. Kyydityksiä on pystytty kuljetusoppilaille järjestämään harrastuksista kotiin.
- Tarjottu erityisliikkuville, omaisille ja senioreille erityisliikuntakortteja.

4. Turvallinen Laihia: turvallinen elinympäristö, esteettömyys ja saavutettavuus

Kunta koetaan monella tavalla arvioiden turvalliseksi. Esteettömyys on huomioitu osana kuntasuunnittelua. Palvelujen saatavuus taajaan asutussa kunnassa on haaste.

- Koulujen ja kotien välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Turvallisesta koulumatkasta informoidaan niin oppilaita kuin kotejakin.
- Perusopetuksessa on käytössä päihteiden ennaltaehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Kouluilla on järjestetty päihdevalistusta oppituntien ja erilaisten tapahtumien kautta.
- Koteja on kutsuttu verkkovanhempainiltoihin, joiden teemat ovat käsitelleet mm. nuorten päihteidenkäyttöä ja verkon vaaroja.
- Lapsille ja nuorille on opetettu tunne- ja turvataitoja. Opettajat ovat saaneet tähän koulutusta ja materiaalia.
- Koulujen ja päiväkotien kameravalvontaa on tehostettu.
- Järjestetty turvallisuuskävely sekä yhteistyössä järjestöjen kanssa turvallisuutta ja varautumista kokevia tilaisuuksia.
- Kunnan tilat toteutettu esteettömästi.
- Oltu mukana järjestöjen kanssa järjestämässä turvallisuusteemaisia tapahtumia.
- Järjestetty turvallisuus/esteettömyyskävely.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on osa hyvinvointialueen palvelustrategiaa ja asiakirja, jossa kuvataan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Valtuustokausittain laadittava hyvinvointisuunnitelma on jatkoa hyvinvointikertomukselle ja siinä kartoitetaan ajankohtaista hyvinvointitilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Pohjanmaan hyvinvointialueella hyvinvointikertomuksen muodostaa Miten Pohjanmaa voi? -raportti, joka päivitetään vuosittain.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää hyvinvointialueen yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa asettamat päätavoitteet esimerkiksi mielenterveyden, fyysisen aktiivisuuden tai terveellisten elintapojen osalta. Suunnitelma sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan hyvinvointia ja terveyttä koko väestölle, mutta myös eri ikäryhmille eli lapsille ja nuorille, työikäisille ja ikääntyneille. Suunnitelma arvioidaan vahvistettujen mittareiden avulla vuosittain ja päivitetään tarvittaessa uusilla toimenpiteillä pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Alueelliset yhteistyörakenteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen Pohjanmaan hyvinvointialueella (Aueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2023-2025):

4 Keskeiset opit valtuustokaudelta

Valtuustokausi 2022-25 on ollut suurten muutosten ajanjakso sekä Laihian kunnassa että valtakunnallisesti. Kunta on sopeuttanut toimiaan sote-uudistuksen myötä ja valtuuston fokuksessa ovat olleet entistä vahvemmin sivistys-, hyvinvointi- ja tekniset palvelut. Valtuustokaudella on kehitetty kunnan hyvinvoinnin ja terveyden tuottamisen kokonaisuutta ja pyritty tekemään oikeita ja vaikuttavia asioita asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Toiminta on ollut sekä suunnitelmallista että kehittyvää. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on aiemmin koettu pitkälti sote-sektorin tehtäväksi. Hyvinvointialueuudistuksen myötä, kunnat on haastettu ymmärtämään HYTE työ laajemmin. HYTE työn käsitteeseen liittyy nykytilanteessa läheisesti myös turvallisuus, elinvoima, sosiaalinen kestävyys, osallisuus sekä elämänlaatu.

Valtuustokausi 2022-25 on merkinnyt kunnan ja hyvinvointialueen yhteisen vastuun määrittelyä ja kehittämistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen strategiasta, talousarviosta ja palveluverkosta, kunnan vastuulla on vastata muista kuin sote ja pelastustoimen palveluista. Vaikka organisaatiot ovat erilliset, aluevaltuuston linjaukset vaikuttavat suoraan kunnan arkeen ja päätöksenteon tarpeisiin. Tätä kutsutaan yhdyspinnaksi, ja se edellyttää jatkuvaa yhteistyötä. Laihian kunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteistyön rakentuminen on valtuustokaudella ollut ajoittain epäselvää. Jatkuvat muutokset hyvinvointialueen organisaatiossa on vaikuttaneet yhteistyötahojen vaihtumisiin ja eri hankkeiden epäselvään johtamiseen. Asukkaille ongelmat ovat näyttäneet palvelujen saatavuuden vaikeutena, palvelujen karsimisena tai suomenkielisten palvelujen saatavuuden heikkenemisenä. Myös

kunnan ja hyvinvointialueen vastuiden määrittelemättömyys ja taloudelliset ongelmat ovat osaltaan vaikuttaneet yhteistyön sujuvuuteen. Kunta on ollut mukana useissa hyvinvointialueen koordinoimissa hyte-hankkeissa, joiden todellista hyötyä kunnan kannalta on vaikea mitata. Käytännössä ehkäisevän päihdetyön ja ikäihmisten palvelujen osalta hanketyö on tuottanut konkretiaa Laihialle. Seuraavalla valtuustokaudella hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintatoimintaa tulee edelleen kehittämään.

Kunnan HYTE palvelujen rakenteet ovat muodostuneet valtuustokauden aikana. Kunnassa toimii kunnanhallituksen nimeämä HYTE-ryhmä, jonka toimintaa tulee edelleen kehittää niin, että se tukee entistä laadukkaammin ja tavoitteellisemmin HYTE työn toteutumista kokonaisuutena. Myös raportointia tulee edelleen kehittää. Kuntaan on perustettu myös lakisääteisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työrymiä, kuten ehkäisevän päihdetyön työryhmä sekä on osallistuttu moniin yhteistyöryhmiin, joilla kaikilla on vaikutuksensa kunnan tekemän HYTE työn laatuun. Liitteeseen 1. on koottu kunnan , hyvinvointialueen sekä muut toiminnassa olevat työryhmät.

Tavoitteiden toteutumista on seurattu HYTE-kerron kehityksen ja muiden indikaattoritieton perusteella. Arkikokemukseen ja indikaattoreihin perustavaa tietoa tulee jatkossakin hankkia toiminnan kehittämisen ja resurssien kohdentamisen tueksi. Tietoa on saatavilla paljon, mutta kriittisen tiedon löytämisessä on edelleen haasteita. Tiedolla johtamista tuleekin kehittää. Hyte-kerroin kehitys on ollut kunnassa myönteistä. Hyte-kertoimeen perustuvan valtionosuuden lisäosan maksimoimiseksi on edelleen varmistettava, että kunta tuottaa huolellisesti tietoa Teaviisari- tiedonkeruuseen sekä samalla tekee määrätietoisesti uudistavia toimia HYTE-kerroin tulosten parantamiseksi. HYTE työryhmä seuraa ja kokoaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistämisen sisältöjä sekä kehittää niitä.

Valtuustokaudella 2022-25 kunnan stragisissa suuntaviivoissa hyvinvoinnin edistäminen ei näyttäydä palvelukokonaisuutena, kuten ehkä pitäisi. Vaikka valtuustokaudella palvelujen tuottaminen on ollut laadukasta ja työtä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on tehty tavoitteellisesti, alkaneella valtuustokaudella ja kunnan strategian uudistamisessa yhteydessä tulisi arvioida hyvinvointipalvelujen kehittämistä omaksi toimialakseen. Samalla tulisi pohtia mahdollisuutta suunnata valtion maksaman HYTE rahoituksen kohdentamista tavoitteellisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kunnassa. Myös eri toimialojen yhteistyötä tulisi tehostaa ja ns. siiloutumista vähentää.

Hyvinvointipalveluiden kehittäminen valtuustokaudella 2022-25 on ollut aktiivista. Erityisesti kunta on satsannut liikuntapalvelujen monipuoliseen kehittämiseen. Kulttuurihyvinvoinnin kehittäminen ja siihen suunnattujen resurssien lisääminen on jäänyt valtuustokaudella vähäisemmäksi. Lisäksi kunta panostaa vähän matkailun edistämiseen ja viestintään, jotka osaltaan vahvistavat myös kulttuurin edistämistä kunnassa. Museoyhteistyön kehittämistä ei valtuustokaudella olla suunniteltu, kun taas kulttuuritoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty merkittävästi. Alkaneella valtuustokudella kulttuuripalvelujen ja viestinnän kehittäminen tulisi olla entistä määrätietoisempaa. Viestinnän avulla rakennamme laihialaista narratiivia, jolla luomme omaleimaista ja positiivista kuntakuvaa.

Eri ikäsegmenttien terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen vaatii monialaista yhteistyötä eri palvelualojen, hyvinvointialueen sekä kolmannen sektorin kanssa. Valtuustokaudella yhteistyötä seurojen ja yhdistysten kanssa on tiivistetty. Tapahtumia ja palveluja tuotetaan yhdessä ja yhteistyössä. Tämä omaehtoisuuteen perustuva kuntalaisten toimijuus on vahvistanut osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kunnassa. Kuntalaisille suunnattuja hyvinvointikyselyjä ja/tai -raateja tulee alkaneella valtuustoakaudella lähteä toteuttamaan ja hyödyntää siitä saatavaa tietoa palvelujen kehittämisessä.

Hyvinvointipalvelut tuottavat kuntalaisille merkittävää elämänlaadullista hyötyä sekä kunnalle elintärkeää veto- ja pitovoimaa. Panostamalla palvelujen tuottamiseen ja edelleen kehittämiseen, kunta panostaa tulevaisuuteen. Alkaneella valtuustokaudella koko palveluorganisaation ja luottamushenkilöorganisaation hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tavoitteiden tulee olla yhteiset, strategiset ja mitattavat.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

”Yksin pääsöö lujaa, yhyres pääsöö piremmälle!”

(Afrikkalaista sanalaskua mukaillen)

Kunnan hyvinvointisuunnitelma laaditaan kerran valtuustokaudessa ja se on osa kunnan strategista johtamista. Hyvinvointisuunnitelma kuvaa valtuustokausittaiset tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseksi kunnan kaikilla palvelualoilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien lakisääteinen tehtävä. Siitä on säädetty kuntalain 1 §:ssä siten, että niillä on yleinen velvoite edistää asukkaidensa hyvinvointia.

Laihian kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 on laadittu poikkihallinnollisena yhteistyönä kaikkien kunnan palvelualojen kesken. Tavoitteena työskentelylle on ollut luoda yhteinen kokonaisnäkemys hyvinvoinnin kehittämisestä kunnassa sekä sitouttaa kunnan palvelualat toimimaan yhteisten tavoitteiden suuntaisesti. Suunnitelman laatimiseen on osallistettu myös kuntalaisia. Kommentteja sisältöön on pyydetty nuorisovaltuustolta sekä vammais- ja ikäihmisen neuvostoilta. Suunnitelman toteutumista seurataan hyvinvointipäällikön johdolla vuosittain poikkihallinnollisena yhteistyönä.

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 on jaettu ikäryhmittäin seuraavasti:

- lapset, nuoret ja perheet
- aikuisväestö
- ikäihmiset

Kaikille ikäryhmille on asetettu kolme päätavoitetta, joita ovat:

- mielen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen
- terveyden ja liikunnan edistäminen
- sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

Suunnitelmassa käytetyt lyhenteet ja termit:

- HVA: Pohjanmaan hyvinvointialue
- Sotkanet: Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja
- TEAviisari: Kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämässä kuvaava verkkopalvelu
- Move-testit: Move-testaus on perusopetusikäisten fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka tavoitteena on seurata ja tukea oppilaiden fyysistä toimintakykyä
- Vaka: Laihian kunnan varhaiskasvatuspalvelut
- BARK: Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto
- TE-palvelut: Pohjanmaan työllisyyspalvelut
- Erli-kortti: Erityisryhmien uinti- ja kuntosalikortti
- Finger-malli: Elintapaohjauksen malli kognitiivisen toimintakyvyn tueksi
- EVK: Elinvoimakeskus

LAPSET, NUORET JA PERHEET

Mielen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHO/KUMPPANIT	MITTARIT
Tasapainoinen lapsuuden kasvuympäristö	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan perheitä kasvatustehtävässä ->aktiivinen yhteistyö kodin ja vakan / koulun välillä (luennot, vanhempainillat, tapahtumat, lapsi- ja oppilaskohtaiset kolmikantakeskustelut • Varmistetaan monialaisen yhteistyön toteutuminen ryhmät kokoontuvat säännöllisesti • Vahvistetaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioimista eri yhteisöissä ->toteutetaan toiminnallisia yksikkökohtaisia yhdenvertaisuussuunnitelmia • Ohjataan lapsia ja nuoria oikea-aikaisesti tarvittavan avun piiriin 	Vaka, koulut, vapaa-aika- ja nuorisopalvelut, HVA, järjestöt, seurakunta	<ul style="list-style-type: none"> - Tapahtumien määrä - Oma arvio - Sotkanet - Kuntastrategia
Joustava ja palautuva mielen hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja tasapainoisen kasvun ja resilienssin tukemiseksi • Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen -> riittävä resursointi + kasvun ja oppimisen tuki • Kuullaan lapsia heidän arjessaan -> lasten kokoukset vakan yksiköissä, oppilaskunnat kouluilla 	Vaka, koulut, nuorisopalvelut, HVA	-Tunne- ja turvataitojen oppituntien määrä

<p>Turvallinen oppimis- ja kasvuyhteisö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään toimivia kiusaamisen estämisen malleja -> toteutetaan kiusaamisenvastaisen suunnitelman sisältöjä • Väkivallattomat harrastustilat, kuten nuorisotila • Lisätään puheeksi ottamisen keinoja kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja (lähisuhde)väkivallan estämiseksi • Tiedotetaan ja valistetaan sosiaalisen median käytöstä • Nuorisorikollisuuden ehkäiseminen -> yhteistyö Ankkuritiimin kanssa • Ilkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen -> kameravalvonnan tehostaminen, seuraamusten selittäminen nuorille • Varmistetaan riittävä määrä valvojia/ohjaajia nuorten tapahtumiin 	<p>Koulut, vaka, poliisi, tekniset palvelut, nuorisopalvelut</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluhyvinvointikysely - Kouluterveyskysely - Sotkanet
<p>Päihteetön lapsuus ja nuoruus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan nuoria riippuvuusongelmien ehkäisemisessä -> annetaan tietoa päihteistä ja niiden vaaroista • Käytetään yhteisiä toimintamalleja päihteettömyyden edistämiseksi, puheeksiottamisen malli • Hyödynnetään kokemusasiantuntijoita tiedon jakamisessa • Hyödynnetään Ehyt ry:n oppituntien sisältöjä • Toteutetaan ehkäisevän päihdetyön viikkoja • Tuetaan perheitä riippuvuusongelmien korjaamiseksi ohjaamalla tarvittavien palveluiden piiriin -> monialainen yhteistyö 	<p>Koulut, nuorisopalvelut, HVA, poliisi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluterveyskysely - Toteutuneet oppitunnit + muut luennot ym.

Osallistuva lapsi ja nuori	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan kouluun kiinnittymistä seuraamalla aktiivisesti poissaoloja ja puututaan niihin • Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä ja yksinäisyyden kokemuksia -> ap/ip-toiminta, tukioppilas- ja kummioppilastoiminta, tutorit • Hyödynnetään kouluvalmentajan roolia koulunkäynnin tukena • Tarjotaan monipuolisesti vapaa-ajan toimintaa • Ylläpidetään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa 	Koulut, nuorisopalvelut, HVA	<ul style="list-style-type: none"> - Poissaolojen määrä - Kouluterveyskysely - Kouluhuvinvointikysely - Sotkanet
Yhteisöllinen kouluympäristö	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistetaan ryhmäytymistä kouluissa, huomioiden erityisesti nivelvaiheet • Ylläpidetään koulun, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä • Edistetään oppilaiden ja opettajien yhteistyötä, esim. yhteisin tapahtumin 	Koulut, järjestöt, seurakunta, vanhempainyhdistykset	- Toteutuneet verkostotapaamiset
Turvallinen ja viihtyisä kunta	<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan kuntasuunnittelussa lapsen ja nuorten tarpeita • Ylläpidetään turvallisia kevyenliikenteen väyliä • Edistetään liikenneturvallisuutta, esim. järjestetään tapahtumia, jaetaan tietoa ja tehdään yhteistyötä alan toimijoiden kanssa • Suunnitellaan kuntaa tasa-arvoisesti, myös kylät huomioiden 	Hyvinvointipalvelut, tekniset palvelut, vaka, koulut, EVK, poliisi, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Sotkanet - Tapahtumien määrä

Terveyden ja liikunnan edistäminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUUTAHOT/KUMPPANIT	MITTARIT
---------	------------	-----------------------	----------

<p>Liikkuminen ja harrastaminen on osa jokapäiväistä elämää</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia • Järjestetään perheille liikunnallisia tapahtumia, ryhmiä tmv. • Hyvinvointimessujen järjestäminen • Kuntaympäristön suunnittelu tukemaan liikkumista, esim. pyörätiet • Tarjotaan monipuolisesti liikunnallisia harrastuspaikkoja ja -tiloja • Kannustetaan lisäämään arkiliikkumista • Luontoliikuntakohteiden kunnossapito 	<p>Koulut, vaka, vapaa-aikapalvelut, tekniset palvelut, hyvinvointipalvelut, seurat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sotkanet - Kouluterveyskysely - TEAviisari - Liikuntatapahtumien määrä
<p>Liikkuminen ja harrastaminen on osa varhaiskasvatusta ja koulunkäyntiä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pitkät liikuntavälitunnit • Oppilaiden yksilöllinen ohjaaminen liikuntaharrastuksen pariin • Maksuttomat liikuntaharrastukset kouluilla • Koulu- ja päiväkotialueiden kehittäminen lisäämään liikunnallisuutta aktiivisuutta • Ylläpidetään ja kehitetään pyörätieverkoston koko kunnan alueella • Suunnitellaan monipuolisesti viheralueita 	<p>Koulut, vapaa-aikapalvelut, vaka, tekniset palvelut, HVA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Move-testit - HYTE-kerroin - TEAviisari - Kunnan liikuntaharrastusten määrä

Terveelliset ruokailutottumukset päiväkotien lapsille ja koulujen oppilaille	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvisten lisääminen kouluruokailuun • Ruokailusuositusten noudattaminen kouluissa • Vahvistetaan kouluruokailuun säännöllistä osallistumista • Makuaakkoset-diplomin haku • Lisätään kouluruokailun houkuttelevuutta -> toiveruokapäivä, lasten / oppilaiden kuuleminen 	Koulut, vaka, ravintopalvelut, hyvinvointipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluhyvinvointikysely - HYTE-kerroin - Sotkanet
--	---	--	--

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO/KUMPPANIT	MITTARIT
Kulttuuri tuotetaan monipuolisesti	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten mahdollisuus kulttuuriin turvataan kulttuurikasvatuksen suunnitelman mukaisesti • Pyritään lisäämään kulttuurin tuottamisen resursseja kunnassa • Osallistetaan alueellisia kulttuuritoimijoita yhteistyöhön • Lisätään nuorten kulttuuriin osallistumisen keinoja • Kaikukortti käytössä 	Koulut, vaka, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut, BARK, kirjasto, hyvinvointipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - TEAviisari - Tapahtumien määrä
Lukutaidon ja monilukutaidon tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Otetaan käyttöön eteiskirjasto esikouluihin • Järjestetään satutuokioita varhaiskasvatukseen • Yhteistyösopimuksen toteuttaminen kirjaston ja perusopetuksen välille ja laajentaminen vakaan • Tarjotaan lapsille ja nuorille yhdenvertainen mahdollisuus kirjaston palveluihin 	Kirjasto, vaka, koulut	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet tapahtumat

Lasten ja nuorten kuuleminen kunnan kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa nuorten osallistava budjetointi • Selvitetään mahdollisuutta toteuttaa lapsiparlamentti • Toteutetaan kyselyjä lapsille ja nuorille • Mahdollistetaan nuorisovaltuuston (nuva) aktiivinen toiminta 	Hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, vaka, sivistyspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Kyselyt - Nuvan toiminta
Ympäristösuunnittelussa huomioidaan hyvinvointivaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitellaan kuntaympäristöä niin, että se tukee lasten ja nuorten sosiaalista kanssakäymistä • Ylläpidetään leikkipuistoja • Kehitetään lasten ja nuorten kokoontumispaikkoja, esim. nuorisotila • Huomioidaan esteettömyys • Luontoliikkumisen kohteiden kunnossapito 	Tekniset palvelut, hallinto	- Toteutuneet hankkeet

AIKUISVÄESTÖ

Mielen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOJ/KUMPPANIT	MITTARIT
Riittävät elämänhallinnan keinot	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan löytämään elämään mielekkyyttä ja mielekästä tekemistä • Ylläpidetään yhteistyötä kunnan, HVA:n ja TE-palveluiden kanssa • Viestinnän kehittyminen eri toimijoiden kesken • Lisätään tietoisuutta mielenterveydestä ja avunsaannin mahdollisuuksista • Lisätään tietoisuutta lähisuuhdeväkivallasta ja sen ehkäisemisestä 	Hyvinvointipalvelut, vapaa-aikapalvelut, työllisyysvastaava, HVA	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet tapahtumat - Viestinnän kehittyminen

Riippuvuusongelmien tunnistaminen ja puheeksi oton keinojen lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään ehkäisevän työn keinoja • Lisätään tietoisuutta riippuvuusongelmien ilmenemisestä • Koulutetaan henkilökuntaa puheeksi ottamisen keinoista • Vertaistuen mahdollisuuden selvittäminen, AA-ryhmät • Stigman välttäminen, tasa-arvoisuuden huomioiminen kunnan arvoissa 	Hallinto, hyvinvointipalvelut, HVA, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Sotkanet - Kuntastrategia - Tapahtumien määrä
Vastuullinen vanhemmuus	<ul style="list-style-type: none"> • Ylläpidetään kodin, koulun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä • Lisätään tietoutta lapsuuden ja nuoruuden erityispiirteistä, esim. asiantuntijaluennot • Selvitetään vertaistoiminnan mahdollisuutta • Selvitetään keinoja järjestää perheille lastenhoitoapua 	Hyvinvointipalvelut, koulut, vaka, HVA, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Sotkanet
Turvallinen ja viihtyisä kunta	<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan kuntasuunnittelussa aikuisväestön tarpeita • Mahdollistetaan liikkuminen muutenkin kuin autolla • Jaetaan tietoa liikenneturvallisuudesta 	Tekniset palvelut, hyvinvointipalvelut, hallinto, EVK	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet hankkeet ja tapahtumat

Terveyden ja liikunnallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT/KUMPPANIT	MITTARIT
------------	--------------	-----------------------	----------

Liikunnalliset elämäntavat ja työkyvyn säilyminen	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan monipuoliset liikunnan mahdollisuudet • Kohdetetaan liikunnan- ja elämäntapaohjauseen riittävät resurssit • Liikuntaneuvonnan vakioiminen joko yksilötasolla tai matalan kynnyksen ryhmänä osaksi kunnan palveluita. Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö asiakkaiden ohjaamiseksi • Lisätään jumpparyhmiä aikuisväestölle • Järjestetään liikunnallisia tempauksia, kuntotestausta • Seurayhteistyön ylläpitäminen • Ympäristösuunnittelu kannustaa liikkumaan, luontoliikunnan edistämistä 	Vapaa-aikapalvelut, tekniset palvelut, hyvinvointipalvelut, Alma-opisto, seurajärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet tapahtumat ja ryhmät - Terveystilastot
Kansansairauksien ehkäiseminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kampanjoita terveellisten elämäntapojen edistämiseksi • Yhteistyö HVA:n ja yhdistysten kanssa on tiivistä, viestinnän kohdentaminen ikäihmisille • Teemaryhmiä terveyteen liittyen, vertaistuki 	Hyvinvointipalvelut, hallinto, HVA, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet tapahtumat - Viestinnän kehittäminen
Terveelliset ruokailutottumukset	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään terveystietoutta, esim. kampanjat • Tehdään kokeiluja ryhmämuotoisesta terveyden edistämisestä, esim. miesten kokkikerho • Elintapaohjauksen palveluketjun kehittäminen 	Hyvinvointipalvelut, HVA, järjestöt	- Toteutuneet tapahtumat
Erityisliikkujien tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Erli-kortti • Mahdollisia ryhmiä erityisliikkujille • Seura- ja järjestö yhteistyön ylläpitäminen • Esteettömyyden huomioiminen 	Vapaa-aikapalvelut, hyvinvointipalvelut, tekniset palvelut, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdyt päätökset - Tapahtumien määrä

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASUUTAHOT/KUMPPANIT	MITTARIT
------------	--------------	----------------------	----------

Hyvinvointia tuetaan kulttuurin keinoin	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuripalvelujen tuottamiseen suunnataan riittävästi resursseja • Kulttuuritapahtumien järjestäminen yhteistyössä yhdistysten ja kuntalaisten kanssa • Tuetaan kulttuuritoimijoita järjestäytymään • Selvitetään mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimintaan tila/tiloja 	Kulttuuripalvelut, kulttuuriryöryhmä, järjestöt	- TEAviisari - Tapahtumien määrä
Syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön ylläpitäminen työllisyysalueen, HVA:n ja yritysten kanssa • Pyritään tarjoamaan toiminallisia ja harrastusmahdollisuuksia tasavertaisesti 	Työllisyysvastaava, hallinto, hyvinvointipalvelut, yritykset	- Sotkanet
Asukkaiden osallisuuden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> • Vakiintuneet asukasraadit ja/tai kuntalaiskyselyt • Kirjaston palvelut, kuten lukupiirit, lukuvinkkaus ym. • Viestinnän kehittäminen • Vammaisneuvoston (vane) aktiivinen rooli kunnan päätöksentekoon • Vahvistetaan yhteisöllisyyttä, mm. seura, kylä ja järjestöyhteistyön keinoin 	Hyvinvointipalvelut, kirjasto, hallintopalvelut, vane, järjestöt, kyläyhteisöt, seurakunta	- Kyselyjen määrä - Toteutuneet tapahtumat

IKÄIHMISET

Mielen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT/KUMPPANIT	MITTARIT
Elämä koetaan mielekkääksi ja arvokkaaksi	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään toimintaa, mahdollistetaan yhteenkuuluvuus • Lisätään tietoutta ikääntyvien mielenterveydestä • Suhtaudutaan ymmärtävästi ja suvaitsevasti vanhuksiin 	Hyvinvointipalvelut, HVA, järjestöt	- Sotkanet - Toteutuneet tapahtumat

Turvallinen ja aktiivinen arki	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään yhteisöllistä asumista yhteistyössä HVA ja yrittäjien kanssa • Turvataan kattavat lähipalvelut • Kehitetään viestintää vastaamaan ikäihmisten tarpeisiin 	Hallinto, HVA, hyvinvointipalvelut, yrittäjät	<ul style="list-style-type: none"> - Muutokset palveluverkossa - Kuntastrategia
Ikäihmiset osaavat käyttää digitaalisia palveluja	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan digitukea 	Hyvinvointipalvelut, HVA, järjestöt	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet opetukset, menetelmien kehittyminen
Turvallinen kotiympäristö	<ul style="list-style-type: none"> • Kodin esteettömyyden varmistaminen • Hyödynnetään digipalveluja tukemaan turvallisuutta • Ideoidaan keinoja viedä vertaistukea myös kotiin 	HVA, hyvinvointipalvelut, tekniset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - HVA:n tilastot - Toteutuneet tapahtumat
Turvallinen, esteetön ja viihtyisä kunta	<ul style="list-style-type: none"> • Huomioidaan kuntasuunnittelussa ikäihmisten tarpeita • Huomioidaan esteettömyys ja liikuntarajoitteisuus ympäristösuunnittelussa • Järjestetään säännölliset turvallisuuskävelyt • Jaetaan tietoa liikenneturvallisuudesta • Ylläpidetään sydäniskureiden kattavaa saatavuutta 	Tekniset palvelut, hyvinvointipalvelut, hallinto, EVK	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutuneet tapahtumat ja hankkeet

Terveiden ja liikunnallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOT/KUMPPANIT	MITTARIT
------------	--------------	-----------------------	----------

Monipuoliset harrastusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan esteettömiä liikuntapaikkoja sekä huomioidaan ikäihmisten tarpeita niiden suunnittelussa • Seniorikortti käytössä • Järjestetään liikuntaryhmiä ikäihmisille • Liikuntaneuvonnan vakiointi osaksi kunnan palvelua • Järjestetään tempauksia, kuten tasapainopäivä, lihasvoiman vahvistaminen ym. • Huomioidaan kuntasuunnittelussa ikäihmisten tarpeet, esim. hyvä katuvalaistus 	Hyvinvointipalvelut, vapaa-aikapalvelut, tekniset palvelut, järjestöt, Alma-opisto, seurakunta	- Toteutuneet tapahtumat - Sotkanet
Ikäihmiset ovat motivoituneita edistämään omaa terveyttään (Finger-malli)	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään luentoja, kampanjoita eri teemoista • Toteutetaan Finger-mallia ryhmätoiminnassa 	Hyvinvointipalvelut, HVA	- Toteutuneet tapahtumat - Sotkanet
Ikäihmiset huomioivat terveellisen ruokavalion merkityksen terveyden tukena	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon lisääminen ruokailusuosituksista, luontoja, kampanjoita 	Hyvinvointipalvelut, HVA, Alma-opisto	- Toteutuneet tapahtumat - Sotkanet

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHOJ/KUMPPANIT	MITTARIT
Tuetaan omaishoitajia	<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntaetus omaishoitajille • Vertaisryhmätoiminnan käynnistäminen/kokeilu • Virkistystoiminnan järjestäminen 	Hyvinvointipalvelut, seurakunta, järjestöt	- Toteutuneet tapahtumat

Hyvinvointia tuetaan kulttuurin keinoin	<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään kulttuuritapahtumia, retkiä Järjestetään vanhustenviikon tapahtumia 	Kulttuuripalvelut, hyvinvointipalvelut, järjestöt	- TEAvisari
Osallisuuden vahvistaminen ja syrjäytymisen estäminen	<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään matalankynnyksen kohtaamispaikkoja, virikkeellistä ryhmätoimintaa Vartaistoiminnan lisääminen Tuetaan eri sukupolvien kohtaamista ja vuorovaikutusta Ikäihmisen neuvoston aktiivinen edunvalvonta Varmistetaan tiedonsaanti myös ikäihmisille 	Hyvinvointipalvelut, hallinto, HVA	<ul style="list-style-type: none"> Tapahtumien määrä Sotkanet Viestinnän kehittäminen

5 Strategian painopisteet ja linjaukset

Valtuuston hyväksymä lakisääteinen kuntastrategia on merkittävin ohjausväline kunnan johtamisessa. Valtuusto päättää kuntastrategiassa kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee ottaa huomioon kunnan taloudelliset realiteetit ja linjata keskeiset tavoitteet hyvinvoinnista, palveluista ja investoinneista. Voimassa oleva strategia on laadittu vuosille 2023-2026.

Keskeiset strategian sisällöt:

Laihian kunnan visio: Maailman nuukin pitäjä Laihia on vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen.

Kunnan arvoja ovat yhteisöllisyys, turvallisuus sekä vastuullisuus.

Kunnan strategiset tavoitteet ja kriittiset menestystekijät ovat:

- Positiivisen kuntakuvan edistäminen
- Saavutettavuuden kehittäminen
- Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen
- Yritysmuutoksen vahvistaminen
- Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen
- Tasapainoisen talouden ylläpitäminen

Laihian kunta on päivittämässä strategiaansa vuoden 2026 aikana.

6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

LAIHIAN KUNNAN OHJELMAT JA -SUUNNITELMAT:

Kuntastrategia 2023-2026

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023-2026

Laihian kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma 2025

Koulussa tapahtuvan kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyn, puuttumisen ja tapauksen seurannan suunnitelma 2026

Kasvatuksen ja opetuksen strategia 2024 - 2027

Opiskeluhoitosuunnitelma esiopetuksesta lukioon

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Varautumissuunnitelma

Liikunnan toimenpidesuunnitelma 2024-2027

Laihian kulttuurikasvatussuunnitelma 2023-2027

Kotoutumisohjelma (päivitetty 2024)

POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE:

Pohjanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Pohjanmaan alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma 2026-2029

Ehkäisevän päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn toimintasuunnitelma kunnat ja Pohjanmaan hyvinvointialue 2026-2029

Pohjanmaan hyvinvointialueen toiminnallinen suunnitelma edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa palveluissa ja toiminnassa 2025-2027

OSA III KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN TOIMIELIMISSÄ

Suunnittelutyöryhmän kokoukset: 9.12.25, 19.1.26, 9.2.26, 12.3.26

Vammais- ja ikäneuvosto: 4.3.26, nuorisovaltuusto: 3.3.26

Kunnan johtoryhmä: 12.5.2026

Hyvinvointilautakunta: 19.5.26

Kunnanhallitus: 25.5.26

Kunnanvaltuusto: 8.6.26

7 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittu poikkihallinnollisena yhteistyönä. Lisäksi suunnitelmaan ovat saaneet ottaa kantaa nuorisovaltuuston sekä vammais- ja ikäneuvoston jäsenet. Työn koordinoinnista ja loppuun valmistelusta on vastannut hyvinvointipäällikkö.

LIITTEET

Liite 1. HYTE työryhmät

TYÖRYHMÄ/koollekutsuja	OSALLISTUJAT, ORGANISAATIOT	TAVOITE	AIKATAULUT
Ehkäisevän päihdetyön työryhmä Hyvinvointipäällikkö	Vapaa-aikapalvelut, etsivänuorisotyö, sivistystoimi, hyvän edustaja, OVPH	EPT edistäminen, osaamisen lisääminen ja seuranta	4-5 kertaa vuodessa
HYTE-työryhmä Hyvinvointipäällikkö	Vapaa-aikapäällikkö, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, varhaiskasvatusjohtaja	HYTE palveluiden edistämisen valmistelu ja 2 kuukauden välein	
SOTE-ryhmä Sauli Tuomela	Luottamushenkilöt, kunnanjohtaja, hyvinvointipäällikkö (sihteeri)	Edistää kunnan ja HVA:n yhteistyötä ja hoit. Tarvittaessa	
Kulttuuriryhmä Hyvinvointipäällikkö	Kulttuurialan toimijat, luottamushenkilö, vaikuttamistoimielinten edustajat	Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen	4-5 kertaa vuodessa
Opiskeluhoollon ohjausryhmä Opetuspäällikkö	Opiskeluhoollon toimijat, koulun ja huoltajien edustajat, vaka, nuorisopalvelut	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen	4 kertaa vuodessa
Lukion ohr	Etsivä nuorisotyö, kouluvalmentaja		4-5 kertaa vuodessa
Nuorten monialainen ohjaus- ja palveluverkosto Vapaa-aikapäällikkö	Opiskeluhoolto, srk, sos.palvelut., koulu, nuorisopalvelut	Koko kunnan nuorten ajankohtaiset asiat ja ilmiöt	2-3 krt.vuodessa
Nuorten työpaja Fölyj ohr	Työllisyyspalvelut, kuntien poliittiset edustajat (Vaasa, Laihia) vapaa-aikapäällikkö, etsivä nuorisotyö, työpajan vastaava ohjaaja, aluepalv.päällikkö (Vähäkyrö), nuorisotoimen johtaja (Vaasa)	Työpajalle ohjautumisen tilanne Työn tukeminen	2 kertaa vuodessa
Liikuntaryhmä Vapaa-aikapäällikkö	Liikunnan toimijat, luottamushenkilöt, vaikuttamistoimielinten-edustajat	Liikuntatyön kehittäminen	Tarvittaessa

HANKE, koollekutsuja	Kunnan edustaja/muut	TAVOITE
Yhdessä vahvempaa – työikäisten ehkäisevää päihdetyötä Pohjanmaalle OVPH, Nina Herrgård	Hyvinvointipäällikkö	Alueellisen ehkäisevän päihdetyösuunnitelman kehittäminen
Pohjanmaan muistipolku OVPH	Hyvinvointipäällikkö	Tavoitteena on ottaa käyttöön kansallinen muistipalvelupolku-toimintamalli
Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmä OVPH, Petra Raiskinmäki	Hyvinvointipäällikkö	Tunnistaminen, palveluketjujen kehittäminen
Hyvinvointiopas eli digitaalinen palvelutarjotin OVPH, hytekoordinaattori	Järjestöt, kunnan viestintä	Lähellä.fi-palvelun kehittäminen, hyte palvelujen kuvaaminen
Lastensuojelun asiantuntijatyöryhmä OVPH, stt	Varhaiskasvatuksen johtaja, sote	
Lääkehoito varhaiskasvatuksessa	Varhaiskasvatuksen johtaja	
Finger-verkosto OVPH, seniorineuvoja	Hyvinvointipäällikkö	Finger-mallin jalkauttaminen

TYÖRYHMÄ, koollekutsuja

OSALLISTUJA

Kotouttamisen työryhmä
Pohjanmaan ELY, Mari Karjanlahti

Hyvinvointipäällikkö

Ikäihmisen neuvosto
Hyvinvointipäällikkö

Luottamishenkilöt, järjestöjen edustajat

Vammaisneuvosto
Hyvinvointipäällikkö

Luottamushenkilöt, järjestöjen edustajat

Liikkuva koulu -ohjausryhmä / hanke
Opetuspäällikkö

Koulu-PT, koulun edustajat, opetuspäällikkö

Liikunnan lisääminen ja liikunta-
neuvonta 4-6 kertaa vuodessa

Nuorisovaltuusto

Pia Klemetti

Työllisyyspalvelut
Jarkko Ilvesjärvi

Liikenneturvallisuustyöryhmä
Tekninen johtaja

Hyvinvointipäällikkö, tekniset palvelut, hallinto

Liikenneturvallisuuden lisääminen